

Jiisas Nge Ek Ka Mak Pułum

Wu Jon Wumb Noł Pendpi Ngołum Wu Gos Ek Ni Tor Kindim
(*Masyu 3:1-12, Luk 3:1-18, Jon 1:19-28*)

1 ¹Ek ka ei nge Gos kingam Jiisas Kraiss nge ek ka tonu om. ²Wu endi embe Aisaiya, Gos ek ni tor kindiřim wu, ek kos ei nge ok yi miř pułum. Eim Gos ek ka nipi eim kingam kin ngum,

“Na wu endi nim nge ek poł kindamb sipi nim. Ei nim andłam topu ba; yi miř ekii se wumb nim onjii ni piik mułngii. ³Wu endi wumb mulenjing konu ełe wii dinga topu mołum. ‘Wu owundu eim omba enim. Enim noman tuk ełe er kun erik mułngii!’ ”

⁴Jon wumb noł pendpi ngołum, wu eim ełe wumb mulenjing konu, eim Aisaiya kumb ok nirim miř tonu orum. Jon eim Gos ek ka endi nipi wumb ngum. Ngang kin, “Wumb noman ak tok pii gii nengin kin noł pendpi ngum. Ngang kin, Gos wumb oł kis ombu kil ngopu si kindmba. ⁵Pe Jura mei owundu wumb kin, Jerusalem konu tuk mulnjung wumb kin pei punjung. Puk, Jon mułum konu ełe tuk punjung. Puk, Jon mułum konu oł kis ombu ni tor kindik ngunjung. Ngangin kin, wu Jon wumb noł pendpi ngum. Noł ei embe Joran.

⁶Pe Jon eim kon endi kindiřim, konduk ei, kung kamil ngenj ełmin, kon ei kindim. Jon eim kan endi tuk kend ełe, tuk sipi teřim ku. Eim guimbu kin, piimi muł kin, nopu endim. ⁷Pe Jon ek nipi wumb ngum, “Wu num endi na ond konu ełe ekii se omba wu ei, na dinga ei kapři si kindmba. Na wu ka mon, na mei ełe wu mendpiř. Na eim simb su kan ei kapři si kindmbii, ba eim wu num mołum,” pa nim. ⁸“Na enim noł mendpiř pendpi ngond; ba wu endi ekii se omba wu ei eim, Gos Gui Ka ełe noł pendpi enim ngumba,” pa nim.

Jon Jiisas Noł Pendpi Ngum
(*Masyu 3:13, Luk 3:21-22*)

⁹Kunum ei, Jiisas Galilii Nasres konu ełe si kindpi om. Pe Jon Jiisas noł Joran ełe noł pendpi ngum. ¹⁰Kunum ełe Jiisas eim noł si kindpi, opu

kenim ni, tonu kupu muł wuł ał pum. Pang kin, Gos Gui Ka kei Kurmuł mił mani opu, Jiisas kin mułum. ¹¹Pe Gos ek ka endi ei tonu muł ełe tor opu yi nim, “Nim na kingam mendpił, na nim noman pałim. Na noman ka wii nim kin ngond,” pa yi nim.

Seisen Eim Jiisas Ermba Mił Kenmbii Ni Erim

(Masyu 4:11, Luk 4:1-13)

¹²Sikir Gos Gui Ka Jiisas sipi mei wumb mulenjing konu ełe sipi kindim. ¹³Jiisas mułum kunum ei 40 pei mułum. Pe Seisen eim Jiisas ermba mił kenmbii ni erim. Erang kin, Jiisas eim kui, ka, kei, kung simbii nin, epi mulnjung konu ełe mułum. Ba wumb mulenjing mon. Nga Gos enjel eim paki tunjung.

Jiisas Eim Kongun Pułngun Mondpu Erim

(Masyu 4:12-22, Luk 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴Nga ekii se Jon kan ngii mułum, kunum ei Jiisas Galilii konu ełe opu, Gos ek ka nipi ngum. ¹⁵Ngopu yi nim, “Gos kunum ełe tonu omba nirim pe tonu onum. Gos sinim tep erpi omba enim. Enim noman tuk ak tok Gos ek ka pii gii ningii,” pa nim.

Jiisas Wu Kapił Kapił Wii Tum

(Masyu 4:18-22)

¹⁶Nga Jiisas noł gopu Galilii wer ełe andpi mułum. Jiisas Saimon kin, angim Endru teł kenim. Wu tał noł gop ełe omu kon polkuł mulnjunguł. Wu tał, omu kongun ełe ełmbił wu. ¹⁷Jiisas ek nipi wu tał ngum, “Ełip na ond konu ekii se weł! Ełip na ek ka nip ngamb, ełip wu yi mił singił,” pa nipi ngum. ¹⁸Pe sikir, wu tał omu kon si kindkił, onjnguł. Okuł, Jiisas pum konu ełe ekii se punjnguł. Pukuł, ekii se, eim ek piingił nge punjnguł.

¹⁹Nga Jiisas aninga kopur pupu kenim ni, wu Sependii nge kingam Jeims kin, angim Jon kin, alting noł kanu ełe molkuł, omu kon er ka er mulnjunguł. ²⁰Pe kunum mendpił, wu tał eim “Ełip weł!” nim. Neng kin, wu tał erinjngił, Sependii kin, kongun wu kin konu ełe mond si kindkił, Jiisas pum konu ełe, ekii se punjnguł.

Wu Endi Gui Kis Mułum Ei, Jiisas Tor Si Kindim

(Luk 4:31-37)

²¹Nga enim Kapaniyam konu ełe punjung. Kunum ei kor kunum, Jiisas men ngii konu ełe nirik pum. Pupu, Gos nge ek ka pułngun mondpu wumb nipi ngum. ²²Nga wumb ei Jiisas ek nim piik puku sinjing. Nimbił erang, Jiisas Gos nge ek ka kengip tołmun wumb mił, nipi ngunerim mon; ba eim wu num endi noman dinga pim mił, yi nipi ngum.

²³Nga kunum ei, wu endi men ngii eŕe tuk muŕum wu ei gui kis tuk muŕang kin, wii dinga tum. ²⁴“Nim Nasares nge konu eŕe wu Jiisas nim sin kin nimbil oŕ enjii en? Nim okun sin to kis enjii on min? Na nim piind, nim Gos nge wu kun ka kindang on,” pa nim. ²⁵Ba Jiisas gui kis ei ek dinga nipi ngum, “Nim ek tingnerii! Nim wu ei si kindkin pui!” nim. ²⁶Pe gui kis ei wu ek ei to kindpi, wii dinga tum. Topu kin, wu ei topu si kindpi tor pum. ²⁷Pe wu amb pei puku sik endnjing. Andik, wumb en enim ek nik, piik piik enjing. “Ei epi nipe? Ei ek konj endi nim, wu ei noman dinga paŕim. Nimbil erang, eim ek nipi, gui kis ngang, gui kis eim ek piinjing?” pa ninjing. ²⁸Jiisas yi miŕ erang, eim ek mei Galilii konu eŕe pei sikir pang, wumb piinjing.

Jiisas Piisa Ambim Mam Er Ka Erim

(Masyu 8:14-15, Luk 4:38-39)

²⁹Pe men ngii si kindik anda puk, wumb Saimon kin Endru kin ngii konu eŕe nirik punjung. Jeims kin Jon teŕ nirik punjunguŕ ku. ³⁰Pe Saimon ambim mam peŕ eŕe eim ening tang or pim. Wumb Jiisas kanik ninjing. ³¹Nengin kin, Jiisas pupu kin amb mam nge angil ambŕang, engim. Angpi, ening tum ei, ening poru nim. Pe amb mam eim kuni nungii ni kaŕpi er kun er muŕum.

Jiisas Wumb Pei Er Ka Erim

(Masyu 8:16-18, Luk 4:40-41)

³²Pou neng eŕe, eni mani ba erang, wumb pei ening pim wumb Jiisas muŕum konu eŕe tu wunjung. Wumb kombur gui kis pim, kopur ening pim wumb onjung ku. ³³Konu owundu, wumb pei kutou tok, ok ngii ondu eŕe mandi ok muljung. ³⁴Nga Jiisas eim wumb ening kanim kanim pim er ka erim. Pe eim gui kis kopur pei si kindim ku. Gui kis ombu, Jiisas eim piyangin kin, ek yi nim, “Gui kis enim ek ninerngii!” pa yi nim.

Jiisas Galilii Mei Konu Eŕe Kongun Er Endim

(Luk 4:42-44)

³⁵Nga kupiiring okrii, Jiisas eim tor pupu, konu wumb mulenjing konu eŕe pum. Eim Gos kin prei er muŕum. ³⁶Nga Saimon kin angim noŕ Jiisas pum konu eŕe ekii sik punjung. ³⁷Puk, kan sik kin, yi ninjing, “Wumb pei nim kuruk moŕmun,” pa yi ninjing. ³⁸Jiisas ek nipi wumb ngum, “Sinim mei konu eipi eipi endi pamin! Ya mandi na ek nipi, wumb ngumbii paŕim ku. Eŕe nge, na okrii onj.” ³⁹Pe Jiisas Galilii mei konu pei pupu endim. Jiisas men ngii konu nirik pupu, Gos ek ka wumb nipi ngum. Eim wumb gui kis pei top tor kindim.

Jiisas Wu Endi Kinj Num Er Ka Erim

(Masyu 8:1-4, Luk 5:12-16)

⁴⁰Nga kinj num wu endi opu, eim gopsing pii poŕ moŕpu, Jiisas kanpi, ke nim, “Nim noman pim kin, kapŕi na er ka enjii,” pa nim. ⁴¹Jiisas wu ei kaimb

sipi piim. Piipi kin, wu angil ambilpi kin, ek yi nipi ngum. “Na piind ei nim ka mulnjii!” pa nim. ⁴²Jiisas ek nipi, wu ei ngang kin, kinj num wu ei sikir ka mułum. ⁴³Jiisas wu ei ek dinga ni ngopu, sikir kindang pum. ⁴⁴Jiisas wu ei kin ek yi nipi ngum, “Nim wu endi kankin, oł ełe ninerii mon! Ok Moses ek nirim mił nim pukun, ‘Nim ngenj men ngii kułmał kałiim wu konu ełe andan tunjii. Kumo kindpi, kułmał kałpi nim si kin ngunjii. Kiłang kin, nim ngenj ka erim ni keningii!” pa nim. Nipi, Jiisas wu ei kindang pum. ⁴⁵Ba wu ei pupu, wumb pei kanpi nipi, eim wumb mulnjung konu ełe, pei kanpi, ek pol topu ngum. Yi mił erang Jiisas eim konu endi kanpi nim, wumb pei mulnjung konu tuk ba pinerim mon. Eim andaring minj mułum konu orung wumb mulenjing wumb konu ełe orung orung wumb pei eim kin onjung.

Jiisas Wu Endi Simb Angil Ełe Embil Dinga Pinerang Er Ka Erim
(*Masyu 9:1-8, Luk 5:17-26*)

2 ¹Nga kunum kopur o pang, Jiisas Kapaniyam mei konu ełe nga orung om. Wumb Jiisas piinjing ni, eim ngii konu ełe mułum. ²Nga wumb pei kułou tunjung. Pe ngii konu ełe piki topu, poru nim. Ngii ondpuł ełe konu endi wii sinerim mon. Nga Jiisas eim ek ka nipi wumb ngum. ³Wumb wu endi ening pim wu endi eim mułum konu tu wunjung. Wu ei miyem kułang eim embil dinga pinerim. Wu kapil kapli ening pim wu ei, ko wuk tu wunjung. ⁴Konu ełe wu amb pei piki tum. Pe wu ei tuk Jiisas mułum konu tuk tu wungii pinerim. Pe Jiisas mułum konu orung, ngii engimb tok altap ninjing. Pe wu miyem kułum wu nge peł ełe kindik mani kindnjing. ⁵Pe Jiisas wumb pii gii pim ei kenim. Kanpi kin, ening pim wu ei kin yi nim, “Kingnan, na nim oł kis kil ngop si kindind.” ⁶Pe men mon połmun wumb mulnjung. En enim noman ełe ek dinga ni piinjing. ⁷“Nimbił oł erang wu ei Gos ek buł morung?” ninim. Nipi, “Eim Gos ek ambilim,” a ninjing. “Wu endi oł kis kil ngopu, si kindnermba mon! Ei Gos nge kongun minj pałim,” pa yi ninjing. ⁸Noman kis piik wu kei en enim noman tuk ełe, Jiisas piipi, eim ek yi nipi ngum, “Nimbił oł erang enim noman tuk ełe yi piinmin?” ⁹Nipe ek endi nga embin pinałim? Na yi nimbii, ‘Na nim oł kis kil nop, si kindmbii’ ei min, ‘Nga nim peł sikin, angkin pui!’ a nimbii? Ei enim oł embin ei enim kin pałim min? ¹⁰Ba na minj ek nemb eim ka mołang, enim na pii poł tungii! Wu kingam ei noman dinga mei ełe pałim ei kapli, oł kis kil ngumba.” Pe ek nipi, wu ei simb angil kis mułum wu ei ngopu, yi nim. ¹¹“Na nim ek nipi ngond, nim peł sikin angkin, ngii konu pui!” ¹²Wu ni wumb mulnjung konu sikir angpi, peł sipi, pum. Pe wumb pei puku sinjing. Sik kin, Gos embe ambil tonu kindik yi ninjing, “Ok sin jep oł ei nge endi kinenjpin,” pa yi ninjing.

Jiisas Liiwai Wii Tum
(*Masyu 9:9-13, Luk 5:27-32*)

¹³Jiisas nga noł gop ełe endim. Wumb tiłap owundu endi eim mułum konu ełe kułou tok onjung. Pe Jiisas eim Gos nge ek ka nipi wumb ngum. ¹⁴Pe

eim andpi pupu, Liiwai, Alpiyas nge kingam kenim ni, ku takis sihim wu ngii konu eke muhum. Pe Jiisas eim ek yi nipi ngum, “Nim na ond konu eke ekii se oi!” a nim. Neng kin, eim angpi, Jiisas pum konu ekii se pum.

¹⁵ Jiisas Liiwai ngii konu eke mulpu, kuni num. Nopu, wumb takis sihim wumb kin ol kis elmin wumb pei, Jiisas kin kuni nunjung. Jiisas nge ekii sihim wumb eim kin kuni nunjung ku. Nga yi mił wumb kanim kanim pei Jiisas puhum konu eke, ekii se pulmun ku. ¹⁶ Nga wumb lo ek piihim wumb nge mon ek polmun wumb kenjing ni, Jiisas eim wumb ku takis sihim wumb kin wumb ol kis elmin wumb kin, Jiisas kuni ende nopu muhum. Pe wumb ombu ek nik, Jiisas nge ekii sihim wumb kin ninjing, “Nimbił erang Jiisas wumb ku takis sihim wumb kin, wumb ol kis elmin wumb kin, kuni ende nonmun?” ¹⁷ Jiisas ek ei piipi pendpi kin, eim ek nipi wumb ngum, “Wumb ening pahim wumb ond mong piihim wumb mohum konu eke pulmun. Wumb ening pinahim wumb, ond mong piihim wumb mohum konu eke punahim. Na wumb kun ka mohum wumb kin onenj mon! Na mani opu, wumb ol kis elmin wumb kin onj; enim noman ak tok piingii,” pa yi nim.

Kuni Si Kindik, Gos Ek Ka Nik Ngołmun
(*Masyu 9:14-17, Luk 5:33-39*)

¹⁸ Kunum endi Jon nge ekii sihim wumb kin lo ek piik ekii sihim wumb kin kuni mowii muljung. Mulangin kin, wu kopur ok Jiisas kanik yi ninjing, “Nimbił ol erang Jon nge ekii sihim wumb kin lo ek piik ekii sihim wumb kin kuni mowii mołmun? Ba nim nge ekii sihim wumb ei kuni mowii mulałmin.” ¹⁹ Pe Jiisas ek nipi kii sim, “Eim kan nohum wumb pei wu endi amb simba erim kunum ei, enim kuni ende nunerngii min? Pe wu ei en enim kin ende molk kin, kunum eke kuni si kindnerngii mon. ²⁰ Ekii se wu ei angil sengil poru nimba kunum, ei eim kan nohum wumb kin tep to mulermba. Nimbił erang wumb eim sik orung sipi enjing kunum eke, eim kan nohum wumb kuni ei kapli mowii mułngii.”

²¹ Jiisas ek ekin nga yi mił nim, “Wu endi alap konj tilarpi endi sipi, tukpu eke pandi tum kin, konduk ei eim yi mił erim kin konduk ei piltan tumba. Alap konj ei opu kembis, ba kon ok nge piltan topu kis mondpu tukpu owundu ermba. ²² Wumb ond mong wain noł sik ming konj eke kindiłmin. Nimbił erang noł wain ei dinga elim. Nga ming ok nge tuk kindiłmin ei noł wain dinga tor opu ming gał tohum. Pe noł wain ming gał tang, noł wain mei eke pum.” Ek ei yi mił ninim Jiisas ek ok nge kin konj kin ende pinermba nipi ek ekin yi mił tum.

“Kongun Kor Kunum Eneiei!” Pa Ninjing.
(*Masyu 12:1-8, Luk 6:1-5*)

²³ Kor kunum Jiisas aka pin andlam sim konu eke andpi pum. Pe Jiisas nge ekii sihim wumb eim kin tep tok punjung. Puk kin, kuni kopur aka

pin puk andik sik nunjung. ²⁴Pe lo ek piik ekii siłmin wumb, Jiisas kanik ek dinga ninjing, “Piini! Kor kunum eke kongun mowii ninjing ba nim nge ekii siłmin wumb oł ei nimbił erang enmin?” ²⁵Nga Jiisas ek nipi ngum, “Enim Deipis Gos ek ka enim ger piinenjing min? Na ek ei nind, kunum ei eim kin eim wumb pei kuni sineririm kunum nind. ²⁶Nimbił erang Deipis kuni tang, Gos ngii eke nirik pum. Pang kin, kułmał kałilim wu ei mołpu bres sipi eim ngum. Ngang kin, Deipis sipi nga eim wumb kin bres ei nunjung ku.” ²⁷Jiisas ek nipi wumb ngum, “Gos kor kunum ei wumb paki tumbii nipi kor kunum sim. Ba wumb kor kunum paki tunerngii mon,” yi nirim. ²⁸“Yi mił wu kingam epin konu si kindpi mani mei eke opu tonu om; wu ei mendpił kor kunum wu owundu mułmba ku.”

Kor Kunum Jiisas Wu Endi Angił Kis Mułum, Er Ka Erim

(Masyu 12:9-14, Luk 6:6-11)

3 ¹Jiisas men ngii konu eke nga nirik pum. Wu endi mułum wu ei, angił orung kis mołpu, miyem kułii erim. ²Wumb Jiisas mułum konu kanik mulnjung. Kor kunum Jiisas wu ei er ka ermba min mon, ni kanik mulnjung. Molk kin, kunum eke en enim Jiisas kin kos ermin ni piinjing. ³Jiisas ek nipi wu ei angił kis mułum wu ei kin ngum, “Nim ya wa!” pa nim. ⁴Jiisas ek nipi wumb pei ngum, “Sinim kor kunum oł ka ermin ei kapłi min? Sinim kor kunum epi kis ermin ei kapłi min? Sinim wumb to kundmun min paki tamin ka mułngii min?” Ba wumb ek nik orung kindnenjing mon. ⁵Jiisas wumb mulnjung konu orung orung kind kenim. Kanpi kin, eim popuł sim. Nimbił erang Jiisas wumb kanpi wumb noman tuk eke piim. Wumb noman tuk eke dinga peng, wumb pii gii ninenjing ei eim piim. Pe Jiisas ek nipi wu ei angił kis mułum wu ei ngum, “Nim angił tun kindii!” nim. Pe wu ei angił tun kindang kin, nga kapłi ka erim. ⁶Lo ek piik ekii siłmin wumb ok punjung. Puk kin, Eros wu owundu wumb mulnjung konu kułou tunjung. Tok kin, en enim ek ni piik erik Jiisas tumun ni piinjing.

Wumb Pei Jiisas Ekii Sik Endnjing

⁷Jiisas kin eim ekii siłmin wumb konu ei si kindik, noł gop mułum konu eke punjung. Pe wumb pei Jiisas pum konu eke ekii se punjung. Wumb Galilii konu eke kin, Juriya konu wumb kin pei punjung. ⁸Pe Jerusalem konu eke wumb kin Erumiya konu eke wumb kin, noł Joran orung, Taiya konu kin Sairon konu eke wumb, pei Jiisas erim oł, ei piik pendik Jiisas mułum konu onjung. ⁹Pe Jiisas eim ekii siłmin wumb kanpi yi nim, “Wumb pei mołmun ei, na ambił gii ningii, ni piind. Wumb ei na ambił gii ningii, en enim noł kanu endi tu wangin kin, na kapłi tonu pup mułmbii,” pa nim. ¹⁰Pe wumb ening pim wumb ei, Jiisas ambił gii ninjing. Wumb Jiisas ngenj eke embiłmin nik enjing. Nimbił erang, ok

Jiisas wumb ening tołmun wumb ei er ka ełim ni piik onjung. ¹¹Nga wumb gui kis Jiisas kanik kin, enim gopsing pii polk molk kin, ek dinga tangk yi ninjing, “Nim Gos nge kingam mołun!” pa ninjing. ¹²Pe Jiisas ek dinga nipi ngum, “Enim gui kis, na embe ełe ek ni tor kindnerngii mon!” pa nim.

Jiisas Ek Se Andilmin Wumb Engki Nga Tał Topu Kind Mundum
(Masyu 10:1-4, Luk 6:12-16)

¹³Pe Jiisas komung endi ełe tonu pum. Pupu kin, eim kin mułngii wu ombu to tonu kindmbii ni piipi kin wii tang, onjung. ¹⁴Nga eim wu engki nga tał wumb nipi tonu kind mundpu wumb, ei eim kin mułngii nipi tonu kind mundum. Eim ekii siłmin wumb kindang, “Na ek ka ningii,” nipi kindang nge punjung. ¹⁵Jiisas noman dinga ngamb kin, “Gui kis wumb kin mołmun ei tor kindngii!” pa nim. ¹⁶Wu engki nga tał topu mundum wumb ei yi mił: Saimon, embe eipi endi ngum embe ei Piisa nim. ¹⁷Pe nga Sependii nge kingam Jeims angim Jon wu tał embe eipi endi sipi ngum, embe ei Bonesis. Embe puł yi mił nim, “Kupu muł ek tangilim,” embe ei sipi ngum. ¹⁸Pe nga Endru kin Pilip, Basolomu, Masyu, Tomas, Alpiyas nge kingam Jeims, Tariyas, Saimon Siilas. ¹⁹Nga wu Juras Eskeriyas konu ełe wu, ei eim Jiisas sipi opu orung wumb kin ngum.

Wumb Ek Nik, “Jiisas Nim Biyelsipul Kin Kongun Ende
Erngii,” Pa Yi Ninjing.

(Masyu 12:22-32, Luk 11:14-23, 12:10)

²⁰Nga Jiisas ngii konu ełe pupu kin, nga wumb pei ok kułou tunjung ku. Yi erangin kin, Jiisas kin eim ekii siłmin wumb kuni nungii nge kunum endi sinerim. ²¹Nga Jiisas nge tiłap ende wumb ek ei piinjing. Piik, ok kin “Jiisas simin,” nik onjung. Wumb ei ek yi ninjing, “Eim wulu punum,” ninjing.

²²Wu num kombur lo ek piik nik tep ełmin wumb ei Jerusalem konu ełe molk mani onjung. Ok yi ninjing, “Gui kis Biyelsipul Jiisas eim kin tuk mulnjung. Ei eim gui kis owundu nge noman dinga ei gui kis pei wumb tuk mołmun ei, to tor kindim.” ²³Jiisas eim wumb mandi, “Wei!” nim. Jiisas ek ekin kopur topu wumb ngopu yi nim, “Yi mił Seisen eim kapli Seisen to mani kindmba min?” ²⁴Yi mił, king endi mołpu eim wumb tiłap palsik tał erik, “Opu erei!” nimba. Kapli, tiłap ei dinga simba min? Ei dinga sinermba mon! ²⁵Pe ngii ende beltik en enim opu erngii. Erangin kin, ngii ełe dinga engnermba mon. ²⁶Pe Seisen eim wumb kin opu orung eim kin kapli Seisen eim dinga pupu mulermba mon. Eim poru nimba.

²⁷“Pe Jiisas ek ekin ei yi mił nim, “Wu endeim eim pupu, wu king owundu ngii endi epi simba mił pinałim mon. Simba, pim kin yi ermba.

Wu owundu ei kan ngo pendpi, epi ei kapli simba. Yi mił erpi nim kin, wu num ei epi ngii nirik mułum, epi sipi ngii er kis mondpu simba,” pa ya nim.

²⁸Jiisas yi nim, “Na ek keimi nind. Gos wumb pei kapli oł kis kil ngo si kindmba. Si kindpi, wumb kin ek buł morung niłmin wumb ombu pei kapli kil ngopu si kindmba,” pa yi nim. ²⁹“Ba wu endi Gos Gui Ka ek buł morung nipi, to mani kindmba wu ei, Gos eim oł kis ei kil ngopu si kindnermba mon mendpił. Pe yi ku sinim wumb endi ek yi ninermin ek ei, nga pepi tonu omba pałim wu ei, oł kis ei poru ninermba mon; kunum kunum pep mułmba,” pa nim. ³⁰Nimbił erang wumb ek yi ninjing, “Jiisas gui kis nge dinga eim kin mołang pałim,” pa ninjing.

Jiisas Mam Kin Angim Noł
(*Masyu 12:46-50, Luk 8:19-21*)

³¹Kunum ełe Jiisas mam kin angim noł ok, andaring enginjing. Angk kin ek ni kindik, “Jiisas anda omba,” pa ningii. ³²Wumb pei Jiisas mułum konu orung orung mulnjung wumb ei ek nik Jiisas ngunjung, “Nim manim, ainim, angnim noł ok kin andaring molk kin, nim wii tonmun.” ³³Pe Jiisas ek nipi orung kindim, “Nimbił oł enim? Wumb nii na angnan, manan noł mołmun, ei enim piinmin min?” ³⁴Jiisas orung orung kind kenim ni, wumb eim mułum konu orung orung pei mulnjung. Jiisas ek yi nim, “Ya kind kinei! Wumb ya mandi mołmun, wumb ei na manan, angnan noł mołmun,” pa yi nim. ³⁵“Wumb endi eim Gos nge noman ełe ekii sipi erim kin, wumb ei na manan, einan, engnan noł mił mułmba.”

Wu Kuni Emb Telim
(*Masyu 13:1-9, Luk 8:4-8*)

4 ¹Nga Jiisas kongun nga erpi wumb kengip ek ngopu konu noł gop wer ełe nipi ngum. Nga Jiisas mułum konu wumb pei ok kułou tunjung. Tangin kin, Jiisas noł kanu endi ełe tuk pum. Jiisas pupu noł kanu ełe mołang kin, noł kanu ei pupu tuk noł gop ełe pim. Wumb pei noł gop mułum konu wer ełe mandi mulnjung. ²Pe Jiisas eim ek ekin pei to wumb ngopu ek yi nipi wumb ngum. ³“Enim piyei! Wu endi kuni mong pei sipi aka pin kindim. ⁴Kindim, kuni mong kopur ei ok andłam ełe mani pum. Pang kin, kuni ei kei ok nunjung. ⁵Pe nga kuni mong kopur ku mułum konu ełe mani pum mei ełe, aninga pim konu ełe, kuni mong ei sikir tonu om. ⁶Nga eni tonu wang kin, kuni mong ei kułii erpi kułum. ⁷Nga kuni mong kopur ei ond guimbin mułum konu ełe pum. Pupu kin, tonu omba konu sinerim. Sinerang kin, ond guimbin to mani kindang, mong tunerim. ⁸Pe nga kuni mong kopur mei ka sim konu ełe pum. Kuni mong ei tonu opu, kuni mong ka tum kuni mong ei, tonu opu, kuni mong 30 aninga kopur tum. Nga tum ei kuni mong kopur 60 pei mił

tum. Nga tum, pii kelpi topu ond kirang engin tumba er mułum ei 100 pei tum. ⁹Wumb endi kom sepi piim kin, am dinga piyanghi!”

Jiisas Ek Ekin Tołum Mił
(*Masyu 13:10-17, Luk 8:9-10*)

¹⁰Ekii se Jiisas eim mendpił mułum. Pe Jiisas ekii silmin wu engki nga tał mulnjung wumb kin tep tok mołangin wumb ei, Jiisas kii sik ninjing, “Nim ek ekin ei er ton mił nenj?” a ninjing. ¹¹Jiisas ek yi mił ni wumb ngum, “Gos koi er nim ek ei nge, Gos wumb top erpi mołum ei, enim kin andan top konu enim pei ngond. Ba wumb anda mohmun wumb ei, na nge ek ekin ei minj piik mołmun. ¹²Yi mił, ‘Ger piinjing, ba epi ei pii poł tunenjing mon. Nga ek ei piinjing, ba ek pułe ei pii poł tunenjing mon. Nga ek ei piinjing, ba ek pułe ei pii poł tunenjing mon ku. Mon pim kin, wumb ek ei pii poł tok kin, noman ak tok enjing kin, Gos en enim oł kis ei kil ngopu si kindmba.’”

Ek Ekin Kuni Mong Yi Mił Tum
(*Masyu 13:18-23, Luk 8:11-15*)

¹³Nga Jiisas ek nipi wumb ngum, “Enim ek ekin ei piinanmin min? Pe nga enim ek ekin eipi pei er piingii mił nenj? ¹⁴Wu endi kuni mong tełim wu ei, Gos nge ek ka ei tełim. Tałpi, kuni mong ei Gos nge ek ka mił mołum. ¹⁵Nga kuni mong kopur andlam ełe pim mił ei, wumb Gos ek ka yi mił piinjing. Piik kin, wumb ek ei piinjing kunum ełe mendpił, Seisen sikir opu, Gos ek ka ei to ak topu eipi kindim. ¹⁶Nga kuni mong kopur pupu mei ku mułum konu pupu sikir tonu opu yi mił pimba,” pa nim. “Wumb yi mił enmin wumb ei, Gos ek ka sikir piik sik kin, ka ka piłmin. ¹⁷Ba en enim dumbuł ei pinerang mulnjung kin, kunum aninga kopur mułangin kin, pe wumb kombur Gos ek ka to mani kindangin kin, oł embin tui tonu wang kin, wumb ei nge pii gii ei sikir to kis ermba. ¹⁸Pe nga wumb kopur yi mił mułangin kin, kuni mong kombur ond guimbin mułum konu ełe mani punjung ei tonu omba erim; ba ond guimbin ei to mani kindim. ¹⁹Ba wumb pei ya mani mei ełe epi ei noman to piinjing. Piik kin, ku ni epi ei noman kulk, nga ya mani mei ełe epi ei pei bun bun kulk yi enjing epi ei Gos nge ek ka ei to mani kindpi pandi tum. Wumb ei kuni mong ka wii mił endi tumerim mon. ²⁰Ba wumb kombur Gos ek ka piik sik kin kuni mong mił mei ka wii ełe mani pum. En enim noman tuk ełe kindnjing ek ka ei kindik ei, ambil gii ninjing. Pe kuni mong ei tonu opu kuni mong 30 mił aninga kopur tum. Nga tum kuni mong ei kopur pei 60 mił tum. Nga tum kuni mong ei pii kelpi topu ond kirang engin tumba er mułum ei 100 pei pei tum.”

Ek Ekin Ełe Dup Alam Kalk Peł Mandring Pendnałmin
(*Luk 8:16-18*)

²¹Nga Jiisas ek ekin endi nipi ngum, “Wu endi dup alam kałpi, sipi mani peł ełe min kuni ming endi mandring pendmba min? Mon; ba wu

ei dup kapli sipi tonu peŕ ele pindang, tiŕang erang wumb nirik ngii konu ele muŕangin kin, kapli kan kun erngii,” pa nim. ²²Epi pei koi er moŕum epi ei, ekii se pei peni ele tor omba. Nga wumb pei sik ok ei er moŕmun epi ei, ekii se peni ele tiŕang erang enim kenjngii. ²³Pe wu endi kom pim kin, kapli wu ei eim kom se piyangŕi.

²⁴⁻²⁵Jiisas ek nipi wumb ngum, “Enim ek piik ek ei pii kun erngii,” pa nim. “En enim ek ei piik pendik wumb eipi nik ngangin kin, Gos enim noman ele ek ka ngumba. Wumb kopur epi aninga se muŕngii ei, Gos nga ngumba. Ei puŕe yi miŕ paŕim. Wumb kopur Gos ek aninga ambiŕ gii nik mulnjung kin, Gos wumb ei noman ele eim Gos ek pei ngumba. Pe wumb kombur ek aninga ei nik wumb eipi endi ngunarik mulnjung kin, Gos ek ei topu tor kindmba,” pa nim.

Kuni Ek Ekin Topu Nim

²⁶Jiisas ek ekin endi nga nipi wumb ngum, “Gos eim wumb tep enim yi miŕ, wumb kopur enim kuni mong aka pin kindnjing. Kindangin kin, kuni mong tonu opu kuni mong tum. ²⁷Kunum kunum emii peng, wu ei or paŕiŕim. Tinga, wu ei eim wii andpi moŕuŕum. En enim kuni mong taŕiŕmin ei, poŕpu tonu opu owundu ermba miŕ nenj? Wu ei eim ei pii poŕ tunaŕim mon. ²⁸Nga mei eim erang kuni tonu opu, onguŕ tum. Topu, kuni mong topu onguŕ kumna tum. Topu, nga muŕ mondpu kin ekii se kuni mong tum. ²⁹Ba ekii se kuni mong topu owundu erim. Erang, kuni simba kunum mandi erang kin, wumb sikir tui kapera sik kiŕip toŕmun.”

“Kuni Embe Endi Maser,” Pa Niŕmin (Masyu 13:31-32,34, Luk 13:18-19)

³⁰Jiisas ek nipi wumb ngum, “Na kapli Gos sinim tep enim ei nip ngamb, enim kapli piingii min? Pe nipe ek ekin endi enim piingii, ek ei nemb piingii min mon?” ³¹Gos eim wumb tep ka erang wumb pei tonu oŕmun ei, yi miŕ kuni mong embe maser, niŕmin. Kuni mong maser ei ya mei ele kuni mong ei endi ende miŕ mon. Kuni mong ei kembis wii, wumb mani mei ele taltmin. ³²Kuni mong ei talk poru nengin kin, pe kuni mong tonu opu, kuni kopur to mani kindiŕim. Kuni maser ond kirang owundu ngoŕum. Kapli, kei ombu emin ele ok ond kirang ele ngii takik jii niŕim konu ele moŕuŕmun.”

Jiisas Ek Nim, Ek Ekin Minj Nim

³³Jiisas ek ekin pei nipi wumb ngum, ek ei ek ekin minj nipi wumb ngum; wumb noman piingii miŕ nipi ngum. ³⁴Jiisas ek ekin minj topu nipi wumb ngum. Ek endi kun nipi tuk kindnerim mon; ek ekin minj nipi ngum. Jiisas nge ekii siŕmin wumb mendpiŕ mulnjung kunum ele, ek ei puŕe nipi eim ek ekii siŕmin wumb nipi ngum.

Jiisas Ek Nipi, “Pop Owundu Tum Ei Poru Nengti,” Nim.
(*Masyu 8:23-27, Luk 8:22-25*)

³⁵Kunum eŕe pou neng, Jiisas ek nipi eim ekii siŕmin wumb kin nipi ngum, “Sinim noŕ gop eŕe orundung pamin!” nim. ³⁶Pe wumb pei mulnjung konu eŕe si kindik pendik, Jiisas noŕ kanu muŕum konu eŕe, Jiisas ekii siŕmin wumb tonu puk punjung. Nga noŕ kanu kombur ouni punjung ku. ³⁷Nga konu pop owundu endi tum. Pe noŕ kanu eŕe noŕ tuk pupu kin, noŕ piki tumba erim. ³⁸Ba Jiisas noŕ kanu orung peng kiŕandi erpi pim. Peng kin, eim ekii siŕmin wumb Jiisas a nik wii tunjung, “Ek mon wu, sinim kuŕmun paŕim ei, nim sin kin piin min mon?” pa ninjing.

³⁹Pe Jiisas konj angpi, konu pop ek dinga wii nipi ngang, pop poru nim. Pe eim ek nipi noŕ ngum, “Noŕ nim mani pui!” pa yi nim. Neng kin, noŕ mani pang, pop poru nim. Pe noŕ tunarpi wii sim. ⁴⁰Nga Jiisas ek nipi eim ekii siŕmin wumb ngum, “Enim nimbiŕ erang tungu enmin? Enim nimbiŕ erang enim nga pii gii ninenjing?” ⁴¹Pe en enim ek nik piik enjing, “Wu ei noman dinga ei erpi sim miŕ nenj? Yi miŕ noŕ kin pop kin eim ek piikiŕ pendkiŕ mani pupu poru ninim,” pa ninjing.

Wu Endi Gui Kis Tuk Moŕang, Jiisas Er Ka Erim
(*Masyu 8:28-34, Luk 8:26-29*)

5 ¹Jiisas ekii siŕmin wumb kin noŕ gop orundung punjung. Puk kin, mei Genesares konu eŕe wumb nge mei. ²Pe kanu eŕe tor wangin kin, wu endi gui kis pim endi, sikir opu Jiisas kenim. Kanpi, wu ei kom ku tukpu wumb saŕiŕmin konu moŕpu om. ³Wu ei eim or guimeng ku tukpu eŕe paŕiŕim. Wumb wu ei kin kan sen to pendngii ei, dinga kapŕi enermba mon. ⁴Yi miŕ kunum kunum wumb kan sen simb angii ouni to pendiiŕmin ei, topu kiŕip toŕum. Eim wu dinga wii moŕpu kin, wu kombur wu ei kapŕi kan tunerngii mon. ⁵Kunum emii peng, tinga, kunum kunum eim tonu komung nin ku guimeng eŕe minj moŕuŕum. Eim kunum kunum wii dinga topu, eim ngenj ku eŕe topu, yi minj eŕim.

⁶Nga wu ei Jiisas konu turii opu kenim. Kanpi kin, eim sikir opu, eim mong gopsing pii puŕum. ⁷Eim wii dinga topu yi nim, “Jiisas, nim Gos kingam mendpiŕ. Gos ei tonu moŕpu wu dinga owii moŕum ei, nim na kin nipe oŕ enjii?” pa nim. “Na ek keimi nip, Gos embe eŕe nind ei, nim na kin ngenj kumbii nga ngunenjii!” pa nim. ⁸Nimbiŕ erang wu ei ek dinga nipi Jiisas ngum? Ngang kin, Jiisas ek nipi wu ei ngum, “Nim gui kis, nim wu ei kin si kindkin pui!” pa nim. ⁹Jiisas wu ei kii sim, “Nim embe nii?” a nim. “Na embe opu ond wumb; nimbiŕ erang sin pei moŕmun,” pa nim. ¹⁰Wu ei ek dinga nipi Jiisas ngum, “Nim gui kis pei mei eŕe moŕum to tor kindnenjii mon!” pa nim.

¹¹Pe kung pei tonu komung eŕe kuni nok mulnjung. ¹²Pe gui kis pei wii tok ek dinga nik Jiisas ngunjung, “Jiisas, nim ni kindan, sin pupun

kung mołmun konu ełe tuk bin,” pa ninjing. ¹³Pe Jiisas kaplı neng kin, punjung. Gui kis pei ei wu ei kin si kindik punjung. Puk kin, kung mulnjung konu ełe tuk punjung. Pe kung dinga wii sikirik puk, konu kis endi sim konu punjung. Kung pei 2,000 yi mił mulnjung puk, noł gop mani puk kolk poru ninjing. ¹⁴Pe wumb kung tep enjing wumb, oł ei kanik kin en enim tungu puk, konu owundu sim konu puk, wumb kanik, ek ninjing. Nengin kin, wumb ei puk oł ei kenjngii. ¹⁵Nga wumb ei Jiisas mułum konu ełe ok, wu ei kenjing. Wu ei ok gui kis pei eim kin mulnjung; ba pe eim alap tałpi kin eim noman ka seng mułum. Nga wumb wu ei kanik kin tungu enjing. ¹⁶Nga wumb kung tep enjing wumb epi ei kanik kin wumb eipi kin poł tok yi ninjing. “Ok, gui kis wu ei kin mułum; ba pe eim wumb kin mołpu pum. Nga gui kis ei pei kung kin tuk puk kin kolk poru ninjing.” ¹⁷Pe nga wumb Jiisas kin ek dinga nik, “Nim mei ełe sikin, mei eipi endi punjii,” pa ninjing.

¹⁸Pe Jiisas kaplı noł kanu ełe tonu pum kunum ei, wu endi ok gui kis tuk mułum wu kii dinga sipi, “Na nim kin bii,” nim. ¹⁹Ba Jiisas wu ei kin mon nirim. Nipi kin, Jiisas ek nipi wu ei ngum, “Nim nge ngii konu wumb tiłap ende mołmun konu ełe pui! Nim pukun, Owundu oł erim ei, wumb kankin Owundu eim nim kin kaimb piipi ngum, ek ei wumb kin ninjii,” pa nim. ²⁰Pe wu ei pupu kin Diikapolis konu ełe pupu, Jiisas eim kin erim mił ei wumb konu orung orung wumb pei kanpi ek ni tor kindpi pum. Pang kin, wumb ek ei piik kin, wumb ei noman embin tok piinjing.

**Men Tołmun Wu Owundu Endi Ambłam Kułang Kin, Jiisas, “Engnjii,”
Neng, Angpi Pum.**

(Masyu 9:18,19,23-26, Luk 8:40-42,49-56)

²¹Pe nga Jiisas noł kanu ełe pupu, nga noł orung pum. Pupu kin, Jiisas noł gop wer ełe mułum kin, wumb pei eim mułum konu kułou tok onjung. ²²Pe wu owundu endi men ngii kongun tep ełim wu endi, ei eim embe Jairas. Wu ei Jiisas mułum konu opu kin, Jiisas simb ełe mong gopsing pii połpu ngum. ²³Pe eim kii dinga sipi yi nim, “Na ambilan pe mandi kułmba enim. Nim okun, eim ngenj ambilan, eim nga konj kindpi mułmba,” pa nim. ²⁴Pe Jiisas wu ei kin pum. Pupu kin, wumb pei Jiisas pum konu ełe ekii sik punjung ku. Yi mił peng kin, wumb Jiisas mułum konu piki topu pim.

²⁵Nga amb endi konu ełe mołułum amb ei, eim miyem gu niłim. Niłim, amb ei eim miyem opu pupu mułang mułang kung ngii angıł orung orung nga tał o pang mułum. ²⁶Nga amb ei ngenj kumbii pei ko wupu kin, ond mong ngołmun wumb pei amb ei kenjing. Kanik kin, eim ku pei ngang sik, ba eim ening poru ninerim mon. Nga eim ening kis nga piram patıłim. ²⁷Nga amb ei Jiisas oł kanim kanim erim mił piipi kin, Jiisas mułum konu ełe om. Wang kin, eim wumb pei Jiisas mułum konu ełe

kuŕou tunjung konu eŕe opu Jiisas nge konduk buŕ morung eŕe embiŕim. ²⁸Nimbiŕ erang, amb ei eim yi ni piim, “Na Jiisas konduk eŕe embiŕamb kin, na ening poru nimba,” ni piim. ²⁹Yi miŕ erang kin, eim miyem koŕpu sikir poru nim. Nipi, eim ngenj tuk piim ni eim miyem ening poru nim kin, ka moŕ, ni piim. ³⁰Pe nga Jiisas yi piim ni, eim noman dinga kopur tor pum. Pupu kin, Jiisas eim kan orung kindpi wumb pei kanpi ek yi nim, “Wumb nii endi na konduk embiŕim?” ³¹Jiisas ekii siŕmin wumb ek nik Jiisas eim ngunjung, “Nim kan! Wumb pei piki tonum. Nim nimbiŕ erang wumb endi na konduk embiŕim nin?” ³²Jiisas kanpi orung kind, wumb kanpi kin wumb nii endi enim ni piim. ³³Ba amb ei eim piim ni, epi ei Jiisas kin enim ni piipi kin, tungu erim. Amb ei opu Jiisas muŕum konu eŕe ming gopsing pii puŕum. Poŕpu kin, eim ek keimi pei nipi Jiisas ngum. ³⁴Nga Jiisas eim ek nipi amb ei ngum, “Ambiŕan, nim pii gii je, nim er ka enim. Nim pukun, noman ka seng kin, muŕnji. Nim ening ei poru neng, ka moŕun,” pa yi nim.

³⁵Pe Jiisas ek ei nipi muŕang kin, wu owundu endi men ngii tep eŕim wu, ei eim wumb kombur onjung. Ok kin, ek yi ninjing, “Nim ambiŕ ei koltum. Nimbiŕ erang nim ek mon wu noman embin nga ngon?” pa ninjing. ³⁶Jiisas ek ei kom se piinarpi kin, ba Jiisas ek nipi men ngii tep eŕim wu ei ngum, “Nim ek ei piikin, tungu enenji mon; ba nim pii gii nikin mulnji?” pa nim. ³⁷Nga Jiisas eim wumb eim ba konu punerngii. Wu Piisa kin Jon, Jeims angim kin wu kei minj tep tok pungii. ³⁸Nga wu kei puk, men ngii tep eŕim wu ngii konu eŕe punjung. Puk kin, Jiisas kenim ni, wumb ke dinga owundu ninjing. ³⁹Pe Jiisas ngii nirikring pupu, eim ek nipi wumb ngum, “Nimbiŕ erang enim ke dinga wii nik moŕmun? Ambiŕ ei mendpiŕ kulerim mon ba eim or miŕ paŕim,” pa nim. ⁴⁰Nga wumb ei eim kin tokuŕ enjing. Pe Jiisas wumb pei topu tor kindim. Kindpi kin, arim mam kin, Jiisas ekii siŕmin wu tekliki kin, nirik puk, ambiŕ ei pim konu eŕe punjung. ⁴¹Pe Jiisas ambiŕ angii eŕe ambiŕpi yi nim, “Taliisa kum!” Ek ei puŕe yi ninim, “Ambiŕ kembis, na ek nip ngond, nim ang!” ⁴²Neng kin, sikir ambiŕ kembis ei angpi tonu om. Eim kung ngii engli nga taŕ mendpiŕ. Wumb oŕ ei kanik kin, puku sinjing. ⁴³Jiisas ek dinga nipi wumb ngum, “Enim wumb oŕ end ei kanik kin ek ninerngii mon! Enim kuni endi sik, ambiŕ kembis ei ngei!” yi nipi wumb ngum.

Nasares Konu Eŕe Wumb Jiisas Buŕ Ngunjung
(*Masyu 13:53-58, Luk 4:16-30*)

6 ¹Jiisas konu ei si kindpi, eim nge mei konu eŕe pum. Jiisas ekii siŕmin wumb, Jiisas pum konu eŕe ekii sik punjung. ²Nga kor kunum endi Jiisas pupu, men ngii eŕe Gos ek nipi, wumb ngum. Ngopu, wumb pei Jiisas eim ek ei piik, puku sinjing. Sik kin, wumb ek yi ninjing, “Wu ei ek ei jii sim?” a ninjing. “Eim noman dinga ka ei jii miŕ sim? Pe eim

jep oł ei erpi, owundu mił enim!” pa ninjing. ³“Pe wu ei ngii takpi elim wu min? Nga eim Maria kangit, angim Jeims kin, Joses, Juras, Saimon, aim kin ya sinim kin mołmun min?” Yi nik kin, noman kis piinjing. ⁴Pe Jiisas ek nipi, wumb ngum, “Ek keimi, ni tor kindiim wu nge embe konu pei punum. Ba eim konu mendpił, eim miyem ende wumb nge ngii konu ei embe pinaim mon!” pa nim. ⁵Nga eim jep oł endi eim konu ełe ermba kapłi enanim mon; ba eim wumb kombur ening tumb wumb ei ambiłpi, er ka erim. ⁶Nga eim noman embin sipi yi piim. Nimbił erang wu amb eim kin pii gii ninanmin. Yi mił erang kin, pe eim pupu, mei konu orung orung andpi, eim Gos ek nipi, wu amb pei ngum.

**Jiisas Nge Ekii Siłmin Wumb Engki Nga Tał Kongun Mok
Topu Kindang Punjung
(Masyu 10:5-15, Luk 9:1-6)**

⁷Pe Jiisas eim wu engki nga tał eim kin wii topu, “Wei!” nim. Eim wu tał tał ni kindang, punjung. Jiisas eim noman dinga ekii siłmin wumb ngum. Ngang kin, wumb gui kis tuk seng kin, tor kindngii nipi, wumb ei noman dinga ngum. ⁸Eim ek nipi ekii siłmin wumb ngum, “Andłam pungii dolu epił endi singii. Epi eipi endi sinerngii! Enim andłam turii kepii embilerngii! Enim kuni bres endi sinerngii! Nga kon endi sinerngii; nga ku endi sinerngii mon ku. ⁹Ba enim simb kum kindngii! Kindik kin, nga enim konduk torung tał kindnerngii mon!” ¹⁰Pe Jiisas ek nipi wumb ei ngum, “Enim puk konu endi tor puk kin, ngii endi nirik pungii. Puk kin, ngii ełe minj pek wumb ek nik ngok, andik molk ekii se pungii. ¹¹Pe enim konu endi pangin kin, wumb enim ek piinarik kin, nga enim sik nirik sinenjing kin kapłi, en enim wumb ei si kindik pendik; konu eipi endi pungii. Puk kin, enim simb ełe kułman mułmba ei si kindik pungii. Yi mił erangin kin, wumb en enim ełmin oł kis ei kom se piingii,” pa yi nim. ¹²Yi mił erang, pe Jiisas nge ekii siłmin wumb punjung. Puk kin, Gos ek ka ni tor kindnjing, “Enim wumb noman tuk ełe ak tungii,” pa ninjing. ¹³Pe puk kin, gui kis mułum wumb ei gui kis tor si kindik, nga wumb kombur ening pim wumb ei, kopung kindik er ka erik punjung.

**Jon Wumb Noł Pendpi Ngołum Wu Eim Kułum
(Masyu 14:1-12, Luk 9:7-9)**

¹⁴Pe King Eros eim ek ombu eim piim. Nimbił erang Jiisas nge embe konu pei andpi, kapłi erim. Wumb kopur yi ninjing, “Jon wumb noł pendiiim wu kułum ni, nga angpi orung onum. Yi mił erang kin, pe Jiisas eim oł dinga yi mił enim,” pa ninjing. ¹⁵Ba wumb kombur eipi yi ninjing, “Elainja ok ek keimi ni tor kindiim wu ei pe onum,” pa ninjing. Pe wumb kombur eipi yi ninjing, “Ei ek keimi ni tor kindiim wu ei mił, ek keimi ni tor kindiimin mił wumb ok muljung,” pa ninjing.

¹⁶Ba King Eros eim pii poł tunarpi, yi ni piim, “Wu ei Jon wumb noł pendit̄im wu, ok na eim peng kołmung enj ni, nga tonu onum,” Eros yi ni piim. ¹⁷Yi mił kumb ok, Eros wumb kombur kindang puk, Jon ambit̄ gii nik, kan sen tok kan ngii ełe kindnjing. Nimbit̄ erang, Eros amb Erosiyas eim angim Pilip nge ambim ei sim. ¹⁸Yi mił kin, Jon ek nipi Eros ngum, “Nim wu angnim ambim sin, ei kapłi enanim,” pa yi nipi ngum. ¹⁹Nga amb Erosiyas eim, “Jon to kundmbii,” nipi piim, ba ei kapłi enerim. Nimbit̄ erang, Eros eim Jon kin mund mong tang kin, sipi kan ngii kindim. ²⁰Yi mił Eros eim yi ni piim, “Jon eim wu ka wii nin oł kun ka ełim wu mołpu kin, eim sipi kan ngii ełe tuk kindim. Eim Jon ek piipi mułum, ei eim noman embin tum; ba eim Jon ek nim ei piipi ka piim.

²¹Ba ekii se Erosiyas, Jon to kundmba nge andłam yi mił kan sim. Eros ei kuni owundu endi erim. Eim mam mengim kunum ei eim kuni erpi, wumb wu num eim kin, tep ełmin paki tunjung wumb kin, opu enjing wu num kin, Galilii wu num kopur eim kin mulnjung wumb ei kin kuni owundu endi erim. ²²Yi mił Erosiyas ambit̄am opu, non erang kin, pe Eros kin wumb eim kin kuni nunjung wumb eim kin noman ngunjung. Pe King Eros ek nipi ambit̄ ei ngum, “Nim epi nipe sinjii? Ei nim na kin ek nen kin, piip na nim ngumbii,” pa nim. ²³Pe Eros ek keimi mendpit̄ nim, “Nim epi endi simbii nin kin, kapłi na nim ngumbii. Na epi konu orung orung pei sałim ei, aninga orung na ngunjii nin kin, na kapłi nim ngumbii,” pa yi nim. ²⁴Pe ambit̄ ei eim anda pupu eim mam kii sim, “Na kii sip, epi nipe endi simbii?” a nim. Eim mam ek nipi ngum, “Nim pukun yi ninjii, ‘Na Jon wumb noł pendpi ngołum wu ni peng simbii,’ ” pa ninjii. ²⁵Pe ambit̄ sikir pupu Eros wu num mułum konu om. Pe ek dinga nipi Eros ni ngum, “Pe minj na piind, nim wu Jon wumb noł pendpi ngołum wu ei nge, peng sikin ming endi ełe tuk kindkin na ngunjii!” pa nim. ²⁶Ambit̄ ei yi neng kin, wu num Eros noman embin tum. Ba eim yi piim ni, “Ok na ek dinga wii nipi tonu kindinj.” Pe eim noman yi piim, “Wumb eim kin kuni nok mulnjung wumb, eim ambit̄ ei ek nim ei, to kindmba pinerim mon,” ni piim. ²⁷Pe sikir wu num Eros opu ełim wu endi kindang pupu, Jon topu, peng simba nge pum. Opu ełim wu ei pupu, Jon kan ngii mułum topu, peng kołmung tum. ²⁸Nga wu ei Jon nge peng sipi, ming endi kind sipi kin, ambit̄ ei ngum. Ngopu, ambit̄ ei sipi kin mam ngum. ²⁹Pe kunum ełe, Jon nge ekii siłmin wumb ek ei piik, Jon ngenj ei sik kin, tukpu tunjung.

Jiisas Wumb 5000 Pei Mendpit̄ Mulnjung Ei Kuni Ngum
(*Masyu 14:13-21, Luk 9:10-17, Jon 6:1-14*)

³⁰Jiisas nge ek se andit̄min wumb orung ok, Jiisas kin kułou tunjung. Ok kin, ek poł tok, en enim enjing mił nik Jiisas ngunjung. Ngok kin, ek wumb kanik ninjing mił ok, Jiisas kanik ninjing ku. ³¹Yi mił, wumb

pei ok kin punjung kin, Jiisas kin ek se andiŋmin wumb kin kuni nungii kunum endi sinerim. Pe Jiisas ek nipi eim ek se andiŋmin wumb ngum, “Sikir, sinim wumb mulenjing konu endi pamin! Wei! Sinim pupun kor aninga muŋmun,” pa nim. ³²Pe nga noŋ kanu endi sik puk, wumb mulenjing konu eŋe en enim minj puk mulnjung.

³³Pe wumb pei kenjing ni Jiisas ek se andiŋmin wumb kin, noŋ kanu eŋe punjung. Puk kin, wumb konu owundu nge wumb orung orung onjung. Wumb kanik, noŋ orundung sikir puk, orung tor puk muŋangin kin, Jiisas ek se andiŋmin wumb kin noŋ kanu eŋe tor onjung. ³⁴Pe Jiisas orung tor pupu kenim ni, wumb pei onjung wumb ei Jiisas kaimb piim. Wumb ei kung siipsiip miŋ, wumb tep eŋim wumb endi mulerim. Nga Jiisas eim kengpi ek pei puŋgun mondpu, nipi wumb ngum. ³⁵Nga eni mani ba erang kin, Jiisas nge ek se andiŋmin wumb ok, Jiisas kanik, ek yi ninjing, “Konu orung wumb mulenjing konu moŋpun kin, eni mani ba enim. ³⁶Nim wumb kindan pangin kin, puk konu eipi eipi puk, en enim kuni top tungii,” pa ninjing. ³⁷Ba Jiisas ek nipi eim nge ek se andiŋmin wumb ngum, “En enim kuni wumb ei ngangin, nungii.” Pe en enim yi ninjing, “Sinim ku pei 200 miŋ sipin, bres top ermin, ei kapŋi ermba min?” pa ninjing. ³⁸Nga Jiisas ek nipi ek se andiŋmin wumb ngum, “Enim bres nimberii saŋim? Enim puk kinei!” Kanik poru nik, ek yi ninjing, “Sin bres angŋi orung kin, omu taŋ saŋim,” pa ninjing.

³⁹Jiisas ek dinga nipi ngum, “Wumb pei mani muŋei!” pa yi nim. “Tiŋap mok tok muŋei!” Jiisas yi neng mulnjung. ⁴⁰Pe wumb mulnjung wumb tiŋap kopur 100 mulnjung; nga wumb tiŋap kopur 50 mulnjung. ⁴¹Pe Jiisas bres angŋi orung kin omu taŋ sim. Pe Jiisas kanpi, tonu epin kanpi prei erpi, Gos ngum. Pe Jiisas bres engin topu, eim nge ek se andiŋmin wumb ngum. Ngang kin, eim ek se andiŋmin wumb sik, mok tok, wumb mulnjung wumb ei ngunjung. Pe Jiisas omu taŋ, yi ku engin topu, wumb ngum ku. ⁴²Wumb pei kuni ei nanging kin kapŋi erim. ⁴³Pe Jiisas nge ek se andiŋmin wumb bres kin omu orung kin pei sim. Orung sim kuni ei sik gerenj kon engki nga taŋ tok piki tunjung. ⁴⁴Nga wumb kuni bres ei nunjung wu ei, 5000 pei pei tuk mulnjung.

Jiisas Eim Noŋ Peŋ Eŋe Pum
(*Masyu 14:22-23, Jon 6:15-21*)

⁴⁵Jiisas eim ekii siŋmin wumb kin, ek nipi tu wum. Tu wupu kin, “Noŋ kanu eŋe tonu pei!” nim. Noŋ kanu sik, kumb se puk noŋ orung pungii,” pa nim. Konu endi Beseira, wumb ok kindang punjung. ⁴⁶Jiisas wumb pei neng, punjung. Puk kin, eim komung endi eŋe tonu pupu, prei ermbii ni piipi, pum. ⁴⁷Nga pou neng, noŋ kanu tuk noŋ eŋe pupu pim. Pe Jiisas ei mendpiŋ minj noŋ orundung mei eŋe muŋum. ⁴⁸Pe Jiisas kenim ni konu pop topu, noŋ kanu andŋam punerim. Pe mandi tengmba erang kin, Jiisas ei eim

noł peł ełe tonu angpi om. Opu, eim nge ekii siłmin wumb ei si kindip op bii ni erim. ⁴⁹Ba Jiisas ekii siłmin wumb eim kenjing ni, Jiisas eim tonu noł peł ełe om. Eim ekii siłmin wumb yi piinjing, “Ei gui endi mołum,” ni piinjing. Pe enim dinga wii tunjung. ⁵⁰Yi mił, eim nge ek ekii siłmin wumb pei kanik, tungu enjing. Ba sikir Jiisas ek nipi eim ek ekii siłmin wumb ngum, “Enim noman tuk ełe dinga kinde! Na mendpił ond. Enim tungu energii mon!” pa nim. ⁵¹Pe Jiisas opu, noł kanu ełe tuk tonu pum. Pupu, eim ek ekii siłmin wumb ei kin mułang kin, konu pop ni tumerim. Nga eim ek ekii siłmin wumb mund mong tok kin, kom sek piinjing. Nimbił erang Jiisas ekii siłmin wumb eim nge noman dinga ei piinenjing. ⁵²Nga Jiisas bres sipi, wumb pei nga nunjung ei, en enim pii poł tunenjing mon! Ba en enim noman tuk ełe dinga puk kin, pii gii mendpił ninenjing mon.

Jiisas Wumb Pei Ening Pim Wumb Genesares Konu Ełe Er Ka Erim
(*Masyu 14:34-36*)

⁵³Wumb noł gop tumb tok orung Geneseres konu ełe onjung. Ok kin, noł kanu ei noł wer ełe kan tunjung. ⁵⁴Wumb noł kanu si kindik kin, tor punjung. Puk kin, sikir wumb Jiisas kanik kin, ei Jiisas ni piinjing. ⁵⁵Pe wumb sikir puk konu orung orung mandi sim konu ełe punjung. Puk kin, Jiisas mułum konu ełe ening pim wumb Jiisas mułum konu ełe tu wunjung. ⁵⁶Nga konu pei nin, konu owundu nin, konu eipi eipi nin, pei Jiisas andpi kin kapłi wumb ening pim wumb kułou tok mulnjung. Mol k kin, wumb ek dinga nik, wumb ening pim wumb Jiisas nge konduk ambilangin kin eim er ka ermbe. Wumb pei Jiisas nge konduk embilnjing wumb, ei pei ka molk poru ninjing.

Kupenjing Noł Nge Kengip Ek
(*Masyu 15:1-9*)

7 ¹Pe lo ek piik ekii siłmin wumb kopur, kin men lo ek piik połmun wumb Jerusalem si kindik, Jiisas kin kułou tunjung. ²Wumb ei kenjing ni Jiisas nge ek ekii siłmin wumb kombur kuni nanging kin, angil ok noł kindnarik, angil ka sinerim kuni nołmum. En enim nimbił erang sinim men tok oł enmin oł ei enanmin? Ei en enim noman tuk ka sinałim ni piinjing.

³Yi mił lo ek piik ekii siłmin wumb kin Jura wumb pei kin, en enim ok wumb ełmin mił men tok oł ei yi enjing. Angil noł kindnałmin kin kapłi kuni nunałmin. ⁴Nga kuni top ngii ełe pułmun ei, orung ok angil noł kindnałmin, ei kuni nunałmin. Pe en enim men tok oł kanim kanim nga ełmin. Ok wumb oł ei nik ekii siłmin ku. Enim ming kin, kuni ming kin noł ming ełe nin peł ełe ei noł kind kindiłmin ku.

⁵Pe men lo ek piik ekii siłmin wumb kin, men lo ek piik połmun wumb ok, Jiisas kii sinjing. “Nimbił erang nim nge ekii siłmin wumb men tok

oʔ eʔmin wumb oʔ ei miʔ enanmin? En enim angiiʔ penj muʔang kin kuni nonmun.” ⁶Pe Jiisas ek nipi wumb ngum, “Ek keimi ni tor kindiiʔim wu Aisaiya ek keimi nipi enim kin ngum. Enim oʔ endi piiʔmin ba oʔ eipi eʔmin wumb kin Gos ek yi miʔ Aisaiya mon enim kin puʔum:

‘Wumb ei na embe ninim ei gupu eʔe embe ambiiʔ tonu kindiiʔmin. Ba en enim noman tuk eʔe kin na kin konu turiiʔ miʔ moʔmun. ⁷Wumb ei men tok, na Gos kin eʔmin ba ei wii miʔ eʔmin. Nga en enim nge men toʔmun kengip ek ei, wumb nge men tok kengip ek Gos nge ek keimi mon.’

⁸“Wumb en enim Gos kengip ek dinga ei si kindik kin, en enim wu eʔmin oʔ minj ambiiʔ gii ninmin,” pa nim.

⁹Pe Jiisas ek nipi wumb ngum, “En enim Gos nge kengip lo ek ei ambiiʔ gii ninarik si kindiiʔmin; ba en enim noman eʔe nge ekii siʔmin,” pa nim.

¹⁰“Yi miʔ, wu Moses lo ek yi ninim,

‘Nim arnim manim ek ningiiʔ ei piiʔkin, nga ekii sinjii. Nga wu endi eim arim mam kin ek kis nimba, wu ei kuʔmba,’ pa nirim.

¹¹Ba enim yi niʔmin, ‘Wu endi eim ku ngumba wu, ei eim arim mam paki tumba; ba wu eim ek dinga nipi ngum ku ei, na Gos ngumbii, nip sinj,’ pa niʔim. ¹²Nga eim nge arim mam teʔ kin kapʔi nga paki tumbii ni kapʔi enermba mon. ¹³Yi miʔ enim ok wumb eʔmin oʔ, ei enim enmin. Pe enim Gos ek ei ek wii miʔ si kindinmin ba, en enim oʔ kanim kanim pei yi miʔ enmin. Nga en enim nge kengip ek ei wumb eipi kin ngoʔmun ku.”

Epi Ei Erpi Wumb Er Penj Mondum

(Masyu 15:10-20)

¹⁴Nga Jiisas eim wumb wii topu kin, eim wumb ei kin ek nipi ngum, “Enim na ek ei kom sek piik erik muʔngii! ¹⁵Epi wu ngenj torung moʔum epi ei, nga wu noman tuk pupu wu, ei to peni ermbe ei kapʔi enanim mon. Ba wu noman tuk eʔe kis moʔum epi ei, tor opu wu ei minj kapʔi er penj mundmba. ¹⁶Wumb endi kom sepi piim kin, am dinga piyangʔi.”

¹⁷Jiisas wumb ei si kindpi kin, ngii konu eʔe pum. Pe ekii siʔmin wumb Jiisas ek ekin ei puʔe piiʔmin ninjing. ¹⁸Jiisas ek nipi orung kindiiʔim, “Enim ek ei nimbiiʔ erang pii poʔ tunanmin? Enim yi ku piiʔnenjing min? Na ek ei enim piyei! Epi ngenj torung eʔe saʔim, epi ei nga wu ngenj eʔe tuk pupu nim kin, wu ei noman tuk eʔe penj mulermbe mon! ¹⁹Nimbiiʔ erang epi ei wu noman tuk eʔe tuk punermbe mon! Ba kuni ei kirim eʔe tuk pupu, nga ekii se tor onum.” (Kunum eʔe, Jiisas kuni pei ka pei konj moʔum.) “Kuni ombu wumb nungii ei, wumb noman tuk eʔe er penj mundnermba mon!” ²⁰Pe eim ek yi nim, “Epi endi wu noman tuk eʔe moʔpu tor onum, ei minj erpi wumb noman tuk eʔe er penj mondnum. ²¹Yi miʔ, epi wumb noman tuk eʔe moʔum, epi ei tor opu, yi miʔ enim. ²²Noman kis piik ni; oʔ kis erik; wu amb eipi oʔ kis erik; wumb eipi nge epi waning sik, wumb to

konduk; wu amb eipi nge ngunduk; wumb nge epi kan bun bun kulk; oł kis kanim kanim erik; ek kend tok erik; wu amb oł kis ni piik noman ełe yi erik; wumb kin noman kis piik ngok erik; wumb kin ek kis ni ngok en enim nge embe ambil tonu kindik kin, nilkeng sik erik; en enim noman kun pinerang kin, Gos kin piinenjing mon. ²³Epi ombu wumb noman tuk ełe pepi kin, nga tor wang kin, epi ei wumb pei oł penj tui ei enim.”

Piniisiya Amb Jiisas Kin Pii Gii Nim
(*Masyu 15:21-28*)

²⁴Jiisas konu ełe si kindpi, pupu Taiya konu owundu ełe orung pum. Pupu kin, ngii endi nirik pum. Ei eim wumb kin koi ermbii ni piim; ba eim kapli enerim mon. ²⁵Ba amb endi ek yi piipi, Jiisas mołum ni piipi, amb ei eim ambilam gui kis tuk mołum amb ni sikir opu, Jiisas mołum konu ełe ming gopsing pii pułum. ²⁶Pe amb ei wumb tiłap eipi kin eim Piniisiya konu ełe wumb kin Siriya konu ełe mołum. Mołum kin, amb ei Jiisas kin dinga kii sim, “Na ambilan gui kis mołum ei, nim kil ngo tor kindii!” pa yi nim. ²⁷Nga Jiisas ek nipi yi nim, “Kumb se, sinim kangil kuni ok ngumun. Nim kangil nge kuni ei sikin owu kin ołup to ngonmun, ei mił enenjii mon.” ²⁸Ba amb ei ek nipi orung kindim, “Wu Owundu, nim ek ei keimi nin; ba owu peł mandi minj mołpu kin, kangil kuni orung mani pułum ei, owu nołum.” ²⁹Pe Jiisas ek ni orung kindim, “Yi mił nim ek yi mił nin, ei kapli, nim nga si kind orung ngii konu punjii! Gui kis ei nim ambilanim si kindpi pum,” pa yi nim. ³⁰Amb ni eim ngii konu ełe orung pum. Pupu kenim ni, ambilam ei eim peł ełe pim. Peng kin, gui kis ei ambil ei si kindpi pum poru nim.

Wu Endi Kom Ngum Wu Endi Jiisas Er Ka Erim

³¹Pa Jiisas nga Taiya konu owundu ełe si kindpi, pupu, konu Sairon konu owundu ełe orung pum. Am pupu Diikapolis konu ełe pum. Pupu, noł gop Galilii mołum konu ełe mani pum. ³²Pe wumb wu endi Jiisas mołum konu ełe tu wunjung. Tu wuk kin, wu ei ek tingnarpi kin, kom ngopu, wu ei sik tu wunjung. Wumb Jiisas kin kii dinga sik yi ninjing. “Nim wu ei ambilan kin, kapli eim ek tengmba,” pa ninjing. ³³Jiisas wu ei kin, eł ełip mendpił wumb mond si kindkił, eł ełip mulnjunguł. Jiisas eim angil mong sipi, wu ei nge kom ełe embilim. Nga eim angil mong ełe jipambil topu, wu gupu anambil ełe kindim. ³⁴Jiisas kan tonu epin kind kanpi, eim gek dinga nim. Pe ei eim noman tuk ełe embin to piim. Piipi kin, ek yi nim, “Epipasa,” ek puł yi mił pałim. “Nim kom nin gupu nin ei pirek nengli!” nim. ³⁵Pe wu ei kom pirek neng piim. Nga eim anambil ak tang kin ek tengim. Tangpi kin, wu ni ek ka nipi mołum. ³⁶Jiisas ek dinga nipi wumb ngum, “Oł ei yi enim pa ni wumb ni tor kindik, ba eim ek dinga nga ninim, ninerngii mon! Enim ek nik wumb ngonerei mon!”

nim. Ba wumb ei ek dinga nga nik tor kindnjing. ³⁷Nga wumb mund mong tum, ek ei yi ninjing, “Epi kanim kanim eim erpi epi ka wii erim. Neng kin, wumb kom ngum wumb ei ek piinjing. Nga wumb anmbi ak topu pim wumb, ei ek tengnjing,” pa ninjing.

Jiisas Wumb 4,000 Wumb Pei Kuni Ngum
(*Masyu 15:32-39*)

8 ¹Kunum efe mandi erang kin, wumb pei Jiisas kin kulou nga tunjung. Tok kin, wumb ei kuni sinerim, wii mulnjung. Jiisas eim ekii siłmin wumb, “Wei!” a nim. Neng, wangin kin, Jiisas enim kin ek nipi ngum. ²“Na wumb ei kin kaimb sind. Nimbil erang wumb ei kunum tekliki na kin mulnjung. Molk kin, akip wumb ei kuni sinafim. ³Pe wumb ei kuni tum kin, na kindamb pungii; ba puk andlam efe ningil sendang kin, bok tungii mił palim. Wumb kopur konu turii efe onjung ku.” ⁴Pe Jiisas ekii siłmin wumb eim kin ek nik orung, kindnjing. “Wumb molafmin konu efe sinim kuni ei jili sipin wumb ei kuni ngumun?” a ninjing. ⁵Jiisas eim ekii siłmin wumb ei kin kii sim, “Enim bres nimberii safim?” Nga ekii siłmin wumb yi ninjing, “Bres angil orung nga tał safim,” pa ninjing.

⁶Pe Jiisas ek dinga nipi, wumb pei ngum, “Enim mani mei efe mufei!” nim. Neng, molangin kin, Jiisas bres angil orung nga tał ei sipi, Gos kin prei erpi ngum. Pe eim bres ei sipi, eim ekii siłmin wumb ei kin ngum. Ngang kin, eim ekii siłmin wumb kuni sik, wumb pei molangin kin, wumb kuni mok tok ngunjung. ⁷Jiisas ekii siłmin wumb omu kembis kembis endeim endeim ni ku se mulnjung. Jiisas omu ei sipi, Gos kin prei erpi, ngopu, eim ekii siłmin wumb omu sik, wumb mulnjung ei mok tok ngunjung ku. ⁸Nga wumb ei kuni nunjung, ei kapli erim. Erang kin, kuni ei mend orung pei mułum, kuni ei sik gerenj kon angil orung nga tał tu wunjung. ⁹Wumb mulnjung wumb ei 4,000 pei pei mulnjung. Pe wumb ei Jiisas, “Pei!” nim. ¹⁰Sikir, eim noł kanu efe kin, eim ekii siłmin wumb kin, noł kanu efe sik puk, Dalmanusa konu owundu efe orung punjung.

Lo Ek Ekii Siłmin Wu Kopur Jiisas Eim Jep Oł Ei Erang Kin Kenmin Ni Piik, Kii Sinjing.
(*Masyu 16:1-4*)

¹¹Lo ek ekii siłmin wumb kombur ok, Jiisas kin ek efe opu mił enjing. Wumb ei ok, Jiisas oł ermba mił kenmin ni piik enjing. Wumb ei ok, Jiisas kin kii sinjing, “Jep oł ei epin konu nge sin andan tan, sin kenmin,” pa ninjing. Wumb ei Jiisas ermba oł ei kenmin ni piik, kii sinjing. ¹²Jiisas eim noman tuk gui efe dinga gek nim. Nipi kin, eim ek yi nim, “Nimbil erang enim tiłap wumb ei akip jep oł ei eramb, kenmin ninmin? Na ek keimi nind, na enim wumb tiłap ei kin jep oł endi kapli enermbii mon!”

pa yi nim. ¹³Nga eim wumb si kindpi, nga noŀ kanu eŀe tonu pupu, noŀ gop eŀe orundung pum.

Yiis Ni Epi Ende Ek Ekin Ei Kengip Nge Lo Ek Ekii Siŀmin Wumb Kin King Eros Muŀum.

(Masyu 16:5-12)

¹⁴Jiisas nge ekii siŀmin wumb orung tok, bres ni epi endi sik tu wunarik wii onjung. Ok kin, bres endeim mendpiŀ mer kanu eŀe tuk sim. ¹⁵Nga Jiisas eim enim kin ek dinga nipi ngum, “Enim piik kun erik kan poŀ tok muŀngii. Lo ek ekii siŀmin wumb nge bres yiis kin, Eros nge bres yiis kin, epi bres tonu opu owundu oŀum epi ei erim pii kun ernгии. Ek pule yi miŀ, wumb oŀ kis aninga eŀmin ba ekii se oŀ kis ei tonu opu owundu eŀim. ¹⁶Pe Jiisas ekii siŀmin wumb en enim kin ek nik piinjing, “Sinim bres endi sinaŀim,” pa ninjing. ¹⁷Pe Jiisas ei piipi, ek yi nipi, eim ekii siŀmin wumb ngum, “Nimbiŀ erang en enim ek nik piik piik enmin ei, ‘Sinim bres sinaŀim,’ ninmin? Pe en enim noman pinaŀim, miŀ piik enanmin min? Nimbiŀ erang enim noman tuk eŀe dinga paŀim? ¹⁸⁻¹⁹Enim ningiŀ eŀe paŀim ei epi kinenjing min? Enim konu paŀim ei enim ek piinanmin min? Enim ek ei wakin tok si kindnjing min kunum endi na bres angii orung sip, wumb 5,000 mulnjung ei na kuni ngamb nunjung? Enim kuni ngunjung kuni ei, gerenj kon nimberii orung tu wunjung?” “Engki endeim nga taŀ,” pa yi ninjing. ²⁰Nga kunum endi na wumb 4,000 wumb pei kuni ngunj ei enim kuni mend orung enim gerenj kon nimberii tu wunjung?” Eim ekii siŀmin wumb yi ninjing, “Gerenj kon angii orung nga taŀ tu wunjpun,” pa yi ninjing. ²¹Jiisas ek nipi ekii siŀmin wumb ngum, “Enim oŀ ei pii poŀ nga tunanmin min?”

Beseira Konu Eŀe Wu Ningiŀ Tumbun Muŀum Wu Ei, Jiisas Er Ka Erim.

²²Nga Jiisas kin eim ekii siŀmin wumb Beseira konu eŀe tor punjung. Pe wumb kombur wu ningiŀ tumbun wu endi, Jiisas muŀum konu eŀe tu wunjung. Wumb ei ek dinga nik, Jiisas wu ei angii embiŀang ka ermba ninjing. ²³Jiisas wu ningiŀ tumbun muŀum wu ni angii embiŀim. Jiisas wu ei sipi, konu owundu eŀe tor sipim. Sipang kin, eim jipambiŀ topu, ningiŀ eŀe kindpi, eim angii tonu ambiŀim, pe wu ei kii sim, “Nim epi endi kan min?” ²⁴Pe wu ei tonu kindpi kenim. Kanpi kin, ba “Wumb ei ond miŀ angk moŀmun,” pa nim. ²⁵Jiisas nga wu ei ningiŀ eŀe embiŀim. Pe wu ei dinga kenim ni, wu ningiŀ ei ka muŀum. Muŀang kin, epi pei kanpi poru nim. ²⁶Jiisas wu ei kindang kin, eim nge ngii konu eŀe ba nge pum. Jiisas ek nipi wu ei ngum, “Ninim wumb nge konu eŀe punenjjii,” pa nim.

Piisa Jiisas Nge Embe Nipi Peni Eŀe Kindim

(Masyu 16:13-20, Luk 9:18-21)

²⁷Jiisas ekii siŀmin wumb kin tor pupu, Sesariya Pilipai konu eŀe tuk pei punjung. Andŀam eŀe puk, Jiisas eim ekii siŀmin wumb ek dinga nipi

kii sim, “Wumb pei na embe nii niłmin?” ²⁸Pe eim ekii siłmin wumb yi ninjing, “Wumb kopur nim Jon wumb noł pendilim wu, pa niłmin. Nga wumb kopur nim Elainja, ok ek keimi ni tor kindilim wu,” pa ninjing. “Nga wumb kopur nim ek ni tor kindilim wu eipi endi mołun,” pa ninmin ku. ²⁹Jiisas ekii siłmin wumb ei kin kii sim, “Pe enim na nii pa niłmin?” Piisa ek nipi orung kindim, “Nim Kraiss, Gos mei konu ełe mani kindang orun wu,” pa nim. ³⁰Pe Jiisas ek dinga nipi yi mił nim, “Enim wumb eipi kin, na embe ni to kindnengii, mon!”

Jiisas Ek Nipi, “Na Kołup, Nga Engmbii.”

(Masyu 16:21-28, Luk 9:22-27)

³¹Pe Jiisas nga kengip ek mon kindpi nipi, eim ekii siłmin wumb kin ngum. “Na wu kingam mani mei ełe op, epi embin se andip, ngenj kumbii simbii. Nga kułmał kałilmin wumb owundu kin, men tok ełmin wu num tok, lo ek piik połmun wumb kin, wu kingam ei buł ngok, tok kundngii,” pa nim. “Kunum tekliki o pang kin, nga na angip konj tonu ombii,” pa nim. ³²Nga Jiisas ek puł nipi kun erpi wumb ngum. Pe Piisas Jiisas sipi tor pupu ek ngum, “Jiisas nim ek ei nin, ei kapli enanim,” Piisa yi nim. ³³Ba Jiisas ak topu eim ekii siłmin wumb kenim. Kanpi kin, wu Piisa ek ngum, “Nim Seisen Piisa kin mołun, ei si kind pui!” a nim. “Nim Gos noman ei nim pii poł tunan mon! Nim wumb noman ei mendpił piikin mołun,” Jiisas yi nim.

³⁴Nga Jiisas wumb pei eim kin ekii siłmin wumb kin wii tang, eim mułum konu ełe onjung. Eim ek nipi wumb ngum, “Wumb endi na kin ombii ni pimba wumb, ei eim nge embe ei ambilł mani kindmba. Wu ei eim na ond peri ambilł si mengpi, na ond konu ełe omba,” pa nim. ³⁵“Yi mił, wu endi yi mił enarpi, noman konj ambilł gii nipi mułmba, wu ei eim noman konj ei sinermba mon. Ba wu endi na kin piipi kin, na kin men topu ermba wu, ei eim nge noman konj si kindim kin, eim nga noman konj sipi kunum kunum ka mułmba. ³⁶Yi mił, wu endi eim mei ełe, epi pei noman to piipi mułmba wu, ei eim noman konj ei sinenmba mon!” pa nim. Jiisas yi nim, “Mei ełe epi ei eim noman konj er simba mił nenj? Ei mon! ³⁷Yi mił, wu ei epi nipe ngopu, eim noman konj sipi orung simba? ³⁸Yi mił, pe kunum ełe wumb oł kis kanim kanim er mołmun wu endi, na ek ei piipi nipi wumb ngumba wu ei, singambilł erang mułum kin, ekii se wu kingam omba wu, ei eim kin singambilł piipi ngumba ku. Na Jiisas kin Gos nge tiłang ka wii ei kin nga Gos eim nge enjel ka wii pei omun kunum ei eni mił topu tiłang ka wii ermba,” pa nim.

9 ¹Pe Jiisas ek nga nipi wumb ngum, “Na enim kin ek keimi nip ngond. Wumb kopur ya ełe angilłmin wumb ei, nga kulerngii mon! Ba wumb ei Gos wumb tep enim noman dinga ka wii ei tonu onum ni keningii.”

Jiisas Nge Ngenj Ete Epi Eipi Mił Tonu Om
(*Masyu 17:1-13, Luk 9:28-36*)

²Nga kunum endi angil orung nga endeim o pang, Jiisas Piisa kin Jon kin Jeims wu kopur sipi komung owundu ete eim ei si tonu sipim. En enim minj molk kin, Jiisas nge ngenj ei nga endi eipi mił tonu om. ³Wu kei ningil ete kenjing ni, Jiisas wu endi eipi mił mułum. Nga eim nge alap ni epi ei tilang erang kin, ei kuru ka wii sim. Sipi kin, mei wumb endi alap ni epi kapli tilang yi mił enermba mon! ⁴Pe wu tał Elainja kin Moses teł tor wangil kin, Jiisas kin ek tengnjing. ⁵Piisa eim Jiisas kanpi kin, ek yi nim, “Ek emb tołum wu! Sin ya ete mołmun ei ka wii. Sin ngii tekliki tekmin. Tekmin ei, ngii endi nim nge, nga ngii endi Elainja nge, nga ngii endi Moses nge; sin ngii pei tekmin,” pa nim. ⁶Yi mił erang kin, wu kei mund mong enjing. Pe Piisa eim nipe ek endi nimba ei piinerim. ⁷Pe kupu endi opu wu kei pandi tum. Gos ek tuk kupu muł ete tor om, “Ei nam nge kingam; na eim kan ka wii piind. Enim eim ek piyei!” pa yi nim. ⁸Pe sikir kan orung orung kind kenjing ni, wu endi eipi kinenjing mon. Ba Jiisas endeim mendpil minj mułum.

⁹Nga komung ei si kindik kin, mani wangin kin, Jiisas ek dinga nipi wu kei ngum, “Epi ei enim kenjing oł ei, enim wumb endi kanik kin ei ninerngii mon! Pu molk kin, ekii se wu kingam mani mei ete opu, kołpu kin nga angpi, nga tonu orung ba. ¹⁰Yi mił, nga wu kei ek ei ambił gii nik mulnjung. Molk kin, en enim ek nik piik piik enjing, ek ei, “ ‘Kołpu, nga angpi tonu ba,’ pa ninim, ei ek nipe ek ninim?” ni piik piik enjing. ¹¹Nga wu kei Jiisas kii sinjing, “Nimbił erang men lo ek piik połmun wumb yi ninmin ei, Elainja ek ni tor kindiim wu ei kumb se omba?” ¹²Nga Jiisas ek nipi wu kei ngum, “Ei keimi, Elainja ok opu epi pei er ka ermba nge omba. Nimbił erang, ek endi eipi mer Gos mon ok pulk, ete pałim, ei yi ninim? ‘Wu kingam eim ngenj kumbii sipi kułmba kunum ei, wumb eim kin buł ngunjung?’ ¹³Ba na ek nip enim ngond, wu Elainja eim om poru nim. Neng kin, wumb en enim noman ete eim kin oł kanim kanim enjing ei, Gos ek ok pulk, yi mił ninim.”

Kangil Endi Gui Kis Tuk Pim Ei, Jiisas Er Ka Erim
(*Masyu 17:14-21, Luk 9:37-43a*)

¹⁴Jiisas kin wu kei ekii siłmin wumb mulnjung konu ete orung onjung. Wangin kin, ekii siłmin wumb kin wumb pei kułou tok mulnjung. Nga lo ek piik niłmin wumb kopur ek dinga nik, Jiisas nge ekii siłmin wumb ei nge ek mił ngunjung. ¹⁵Nga wumb molk kenjing ni Jiisas om. Wang kin, wumb ei sikir puku sinjing. Sinjing kin, wumb ei Jiisas mułum konu ete sikir puk kin, Jiisas kanik kin yi ninjing, “Nim on?” a ninjing. ¹⁶Pe Jiisas eim ekii siłmin wumb kin kii sim, “Eim wumb ei kin enim nimbił

oʔ erang enim gupu eʔe ek miʔ enmin?” a nim. ¹⁷Nga wu endi tuk wumb mulnjung konu muʔum wu ei, Jiisas kin ek nipi orung kindim, “Ek emb toʔun wu, nim na kangit gui kis endi tuk muʔang kin, eim ek tingnaʔim. Na nim kin tu wund, ei nim er ka enjii,” pa nim. ¹⁸“Nga kunum kunum gui kis ei kangit ei ambiʔpi, topu mani mei eʔe kindiʔim. Pe gupu noʔ gupu eʔe tor oʔum kin, nga gupu mong giikir nipi kin, eim ngenj dinga punum. Nga na nim ekii siʔmin wumb kanip kin, kii sip ninj, ba wumb ei kapʔi er ka enenjing mon,” pa yi nim. ¹⁹Jiisas ek nipi orung kindim, “Enim wumb pii gii pinaʔim wumb! Kunum nimberii na enim kin muʔmbii? Kunum nimberii na enim ngenj kumbii kuʔmbii? Enim kangit ei na kin tu wei!” pa nim. ²⁰Nga wumb kangit ei Jiisas muʔum konu eʔe tu wunjung. Tu wunjung kunum eʔe, gui kis ei Jiisas kanpi, kangit ei sikir to ak topu, kangit ei mani mei eʔe kindang pepi, ak mak erim. Erim kin, kangit ni, gupu eʔe jipambiʔ miʔ epi kuru endi tor om. ²¹Nga Jiisas kangit arim kii sim, “Kunum nimberii eim oʔ yi miʔ erim?” Arim ek nipi orung kindim, “Kumb ok kangit kembis kin er pim. ²²Nga gui kis ei kangit topu, dup eʔe nin noʔ eʔe nin kindmbii ni erang kin, topu kundmbii ni erim. Ba nim sin kin kaimb sikin kin, paki tokun kapʔi er ka enjii!” pa nim. ²³Jiisas ek nipi wu ei ngum, “Nim pii gii niʔan kin, kapʔi, nim epi ei pei siʔan,” pa nim. ²⁴Sikir arim ek dinga nipi yi nim, “Na pii gii nind; ba pii gii ei kapʔi enanim. Nim na paki tunjii!” pa nim.

²⁵Pe Jiisas kenim ni, wumb pei sikir ok kuʔou tunjung. Pe Jiisas gui kis ei ek dinga ni ngopu, “Pui!” nim. Neng kin, “Nim gui kis gupu ek tingnen kin, nim kom pirek ninan; na ek nipi nim ngond ei, nim kangit si kind pui! Nim nga kangi ei kin nga tuk punenjii mon!” pa yi nim. ²⁶Pe nga gui kis ei wii dinga topu, kangit ei kuʔii miʔ koʔpu pepi pum. Pe wumb pei yi ninjing, “Kangit ni koltum,” pa ninjing. ²⁷Ba Jiisas kangit ni angit eʔe embiʔang kin nga konj engim. ²⁸Ekii se Jiisas ngii konu eʔe tuk pupu, eim ekii siʔmin wumb minj molk, eim kin kii sinjing, “Nimbiʔ erang, sin gui kis ei si kindmin ei kapʔi enanim?” pa ninjing. ²⁹Pe Jiisas eim ekii siʔmin wumb ek nipi ngum, “Gui kis ei prei erangin kin, mendpiʔ kapʔi ermba,” pa nim.

Jiisas Kunum Taʔ Ek Nipi Koʔpu Nga Angpi Tonu Ba Nge Nim.
(*Masyu 17:22-23, Luk 9:43b-45*)

³⁰Jiisas kin eim nge ekii siʔmin wumb konu ei si kindik pendik puk, Galilii konu eʔe tuk punjung. Jiisas eim yi ni piim, “Wu endi na jiʔi moʔ ni piinerngii mon!” pa yi nim. ³¹Nimbiʔ erang Jiisas ekii siʔmin wumb kanpi, eim kuʔmba nge kengip ek ei nge nipi ngum. Jiisas ek nga nipi ngum, “Wumb kombur na wu kingam mani mei eʔe op tonu onj; ba wu ei sik wumb opu erii wumb kin ngok kin, nga wumb ei na to kundngii. To kunduk, nga kunum tekliki na angip tonu ombii,” pa yi nim. ³²Ba eim kin

ekii siłmin wumb ek ei pii poł tunenjing. Tunarik kin, en enim singambił kulk, Jiisas nga kii sinenjing mon.

Nii Eim Wu Owundu Mołum?

(Masyu 18:1-5, Luk 9:46-48)

³³Pe Jiisas kin ekii siłmin wumb ok Kapaniyam konu ełe onjung. Ok, ngii endi nirik pangin kin, Jiisas eim ekii siłmin wumb ei kin kii sim. “Enim andłam ełe ok, nipe ek mił endi ninjing?” ³⁴Ba eim ekii siłmin wumb ek endi ninenjing. Nimbił erang andłam ełe ok yi ninjing, “Wumb nii sinim wu num mułmba,” yi ninjing. ³⁵Pe Jiisas mani kan mołpu kin, eim wu engki nga tał, ‘Wei!’ a nim. Nipi kin, ek nipi ngum, “Wu endi ei wu num mendpił mułmbii ni piim kin, eim embe to mani kindpi mułmba. Wu ei ekii se wumb pei paki topu ngopu mułmba,” pa nim. ³⁶Pe Jiisas kangił kembis endi sipi, tuk en enim mulnjung konu ełe engndim. Pe eim kangił ei angıł ambiłpi kin, eim ek nipi wu kei ngum. ³⁷“Wu endi na embe ełe piipi kin, kangił kembis ei mił endi paki tumba wu ei, na paki tumba. Nga na paki tum kin, wu ei na mendpił paki tunanim mon. Wu ei na Arnan paki tonum ei, na kindang onj, ei paki tonum ku.

Wu Ei Sinim Kin Opu Orung Enanim Wu Ei Sinim Wu Puł

(Luk 9:49-50)

³⁸Jon ek nipi ngum, “Ek emb tołun wu, sin kenjpin wu endi nim embe ełe nipi, gui kis si tor si kindim. Ba wu ei sinim kin tep to kongun ende endnerim. Wu ei yi erang sin, ‘Eim mon!’ pa ninjpin.” ³⁹Ba Jiisas ek nipi Jon ngum, “Enim ei yi ninerngii mon! Wu endi na embe ełe nipi, jep oł endi ermba wu ei, na kin ek kis sikir ninermba mon!” pa yi nim. ⁴⁰“Wu endi sinim kin opu orung mulerim kin, wu ei sinim wu puł,” pa nim. ⁴¹“Yi mił, na enim kin keimi nip ngond, wu nii endi enim kin kanpi noł ming endi enim kin paki topu ngumba wu ei, Kraiss nge kongun ei piipi kin, paki topu erim. Erim kin, wu ei eim nge kumep ngang simba ei am punermba mon.”

Oł Kis Kanim Kanim Ei Noman Pii Gii Er Kis Mondłum

(Masyu 18:6-9, Luk 17:1-2)

⁴²“Pe wumb kombur kangił pii gii to kis mundmun ni erngii wumb ei, num goltum ełe ku owundu endi kan kulk, ep noł ełe mani kindngii. Kindangan kin, na ek ni piik mulnjung kangił ei, ka mułngii,” pa nim. ⁴³“Pe enim angıł ełe oł kis enjing kin, enim pii gii ei kis mułmba. Kis mułang kin, enim angıł ełe orung kopus si kindang kin, enim angıł oł kis enerang, nim ka mułngii. Mon pim kin, enim angıł ełe tał peng kin, enim dup konu kis ełe pungii dup ei, kumblałim mon, piram nopu minj pałiim. ⁴⁴(Konu ełe, ‘Dup nopu nopu minj er mołang kin, ei

kumblermba. Nga ka Pisapis mił epi ei wumb ngenj ełe nołum ei, poru ninermba; ba enj enj nopus pimba.')} 45Pe nga enim simb ełe oł kis enjing kin, enim pii gii ei kis mułmba. Kis mułang kin, nga enim simb ełe orung kopus si kindang kin, enim simb oł kis enerang, nim ka mułngii. Mon pim kin, enim simb ełe tał peng kin, enim dup konu kis ełe pungii. Dup ei kumblermba, piram nopus minj pałiim. 46(Konu ełe, 'Dup nopus nopus er mołang kin ei, kumblermba. Pe ka Pisapis mił epi ei wumb ngenj ełe numba ei, poru ninermba; ba enj enj nopus pimba.')} 47Pe nga enim ningił ełe oł kis enjing kin, enim pii gii ei kis mułmba. Nga enim ningił ełe orung si kindang, enim ningił ełe oł kis enerang, enim ka mułngii. Mon pim kin, enim ningił tał peng kin, enim dup konu kis ełe pungii. Dup ei kumblermba mon, ba piram nopus minj pałiim. 48Konu ełe, 'Dup nopus nopus er mołang kin, ei kumblermba. Pe ka Pisapis mił epi ei wumb ngenj ełe numba, ei poru ninermba; ba enj enj nopus pimba.'

49Yi mił, pe dup ełe wumb pei nopus poru nimba, ei yi ep kusa mił. 50Epi kusa ei, epi ka wii mendpił. Ba ep kusa nge singin ei poru nim kin, kaplı ep kusa ei nimbil oł erpi kin nga singin simba? Ep kusa nge singin ei enim kin mułang kin, kaplı enim wumb eipi kin endeim endeim ni noman emin sek mułngii.

Jiisas Amb Si Kindinmin Kengip Ek Ei Nipi Ngum
(*Masyu 19:1-12, Luk 16:18*)

10 1Jiisas eim konu ełe si kindpi, orung pupu, orung Juriya konu owundu ełe noł Joran pum. Pupu kin, wumb pei ok Jiisas mułum konu ełe nga kułou tunjung. Jiisas eim nge oł yi mił erpi, nga Gos ek ka kengip ek nipi wumb ngum. 2Men ek piik ekii siłmin wumb kopur ok, eim ermba oł ei kenmin ni piik kii sinjing. "Sinim nge men kengip ek yi pałim ni, wu endi eim amb sim ei kiłip topu si kindmba min mon?" 3Jiisas ek nipi orung kindim, "Ok Moses enim nipe pipe mon ek dinga nipi ngum?" 4Pe wumb ek yi ninjing, "Moses eim kaplı enim mon endi polk kin, amb kiłip to si kindmin nik, mon endi polk kindik kin, kaplı amb ei si kindngii," pa nirim. 5Ba Jiisas ek nipi orung kindim, "Nimbil erang enim noman tuk ełe dinga peng kin, kumb ok Moses lo ek dinga endi pultum. Pułpu kin, enim noman ok wumb pałiim mił enim yi peng kin Moses mon yi połpu ngurum," pa nim. 6Ba kumb ok, Gos oł pei eririm kunum ełe, Gos wu kin amb teł eririm ku. 7Yi mił erang kin, nga wu ei arim mam tał si kindpi kin, eim ambim kin dambiltpi ende pupu endeim mił mułmba. 8Pe nga wu amb tał ngenj ende mił simba. Yi mił ku, wumb tał nga ngenj tał nga pinermba mon. Wumb tał ngenj endeim mił pimba. 9Yi mił Gos wu amb tał sipi, ende kindpi mundmba ei, wu min amb eipi endi to kiłip tunermba mon!" pa nim. 10Nga ekii se ngii konu ełe puk, epi ełe Jiisas nge ekii siłmin wumb, eim kin kii sinjing. 11Jiisas ek nipi orung kindim, "Wu endi ei ambim si

kindpi, nga amb konj endi sim, wu ei eim ambim oł kis erpi kin, eim amb kin kiłip tonum. ¹²Nga amb ei eim wam si kindpi, eim wu eipi endi pupu kin, amb ei wam kin oł kis erpi, wam kin kiłip tonum.

Jiisas Kengip Ek Ka Nipi Kangił Ngum

(Masyu 19:13-15, Luk 18:15-17)

¹³Nga wumb kombur kangił kembis Jiisas mułum konu ełe tu wunjung. Tu wuk kin, wumb ei kangił kembis ei embiłmba ni piik, ba eim ekii siłmin wumb kangił tu wangin wumb ei ek ngunjung. ¹⁴Ba Jiisas oł ei kanpi, eim noman kis piipi kin, ek nipi orung kindim. “Kangił kembis na ngangin kin enim ambił gii ninerngii! Ei yi mił, wumb endi pii gii pim kin, kangił mił yi Gos mołum konu ka ełe tuk pungii,” pa nim. ¹⁵“Na enim kin ek mendpił nip ngond. Wumb endi Gos sinim kin tep er mołum konu ełe, kangił ełe kembis mił yi sinerim kin, kapłi Gos mołum konu ełe tuk punerngii mon mendpił!” ¹⁶Nga Jiisas eim kangił kembis embiłpi erim kin, kangił kembis ombu eim angıł ambiłpi, kengip ek ka nipi ngum.

Wu Endi Epi Pei Sałım Wu

(Masyu 19:16-30, Luk 18:18-30)

¹⁷Nga Jiisas angpi andłam ełe pupu kin, wu endi sikir opu, Jiisas mułum konu ełe opu, mani simb ełe gopsing pii połpu, ek nipi kii sim. “Nim ka wii ek mon wu, na nimbił oł erip, noman konj kunum kunum sip mułmbii?” ¹⁸Jiisas ek nipi orung kindim, “Nimbił erang nim na wu ka nin? Gos endeim mendpił ka mołum,” pa nim. ¹⁹“Nim lo ek pei piłin: nim amb sikin, kiłip tokun, amb eipi sinenjii; nim wumb nge epi waning sinenjii; nim ek kend tokun wu endi ngunenjii mon! Nim ek kend tokun, wu epi eipi ni ngonenjii; nim arnim manim ek ningił ei piinjii! Piikin, arnim manim paki tunjii!” ²⁰Nga wu ei ek nipi Jiisas ngum, “Ek mon wu, na kumb ok kangił kembis kin moł ei, na lo ek pei piip kin, ekii sip poru nił. ²¹Pe Jiisas wu ei kanpi kin ka piipi ngopu, eim ek nipi wu ei ngum, “Nim epi endi kapłi enenim. Nim nge epi pei sikin, wumb ngokun ku sinjii! Sikin, nim ku nin epi sinerang mołmun wumb ei, ngunjii! Nim epin konu ełe epi ka mendpił sałım ei, sinjii! Nim na ond konu ełe, ekii se onjii. ²²Yi mił, wu ei ek ei piipi kin, eim kumb dinga erim. Pe eim noman embin topu kin eim orung pum. Nimbił erang, wu ei epi pei sałım nge wu.”

²³Nga Jiisas kanpi orung orung kind kanpi kin, eim nge ekii siłmin wumb kin ek yi nim, “Pe wumb epi pei mani mei ełe sałım wumb ei, kongun dinga wii erik Gos sinim tep er mołum konu ełe tuk pungii,” pa nim. ²⁴Pe Jiisas ekii siłmin wumb Jiisas ek ei piik kin puku sinjing. Ba Jiisas ek nga nipi orung kindpi yi nim, “Na nge kingnan noł, wu endi Gos sinim tep er mołum konu tuk ba; ba ei kongun dinga erpi ba. ²⁵Pe kung

kamil endi alap mui gal tundii eḷe andḷam eḷe tuk ba; ba eim kongun dinga erpi ba. Yi miḷ ku, wu endi epi pei saḷim wu ei, kongun dinga wii mendpiḷ erpi, Gos sinim tep er moḷum konu eḷe tuk ba.”²⁶ Jiisas ekii siḷmin wumb ek ei piik, puku sinjing. Sik kin, enim Jiisas kin ek nik kii sinjing, “Yi miḷ, wu nii kapḷi erang, noman konj kunum kunum sipi muḷmba?”²⁷ Pe Jiisas eim ekii siḷmin wumb kin kan kanpi, ek nipi ngum, “Ei wumb en enim kapḷi enermba mon, ba Gos eim kapḷi ermba. Gos eim mendpiḷ epi kanim kanim kapḷi pei ermba.”

²⁸ Ba Piisa ek nga nipi Jiisas ngum, “Kani! Sin epi pei si kindpin, nim kin ekii se onjpun.”²⁹⁻³⁰ Pe Jiisas ek nim, “Na enim kin ek mendpiḷ nip ngond, wumb endi na kin Gos nge ek ka ei piik kin, ngii konu eḷe si kindik; engnjing noḷ si kindik; einjing noḷ si kindik; menjing noḷ si kindik; ernjing noḷ si kindik; kingenjing noḷ si kindik; aka pin kuni si kindik; na nge kongun erngii onmun kunum eḷe, Gos epi 100 pei ngopu orung kindmba. Ya mani mei eḷe muḷngii kunum eḷe, Gos eim enim kin ngii ni, angim ni, aim ni, mam ni, kangii ni, aka pin kuni ei, Gos enim ombu kin pei orung kindpi ngumba. Ngang kin, wumb kombur wumb ei kin oḷ embin tui erik ngungii ku. Nga kunum ekii se, noman konj sik, konj kunum kunum muḷngii.”³¹ Ba wumb kombur wu owundu moḷmun kumb se moḷmun wumb ei, ekii se nga wumb wii miḷ muḷngii. Ba wumb kombur wumb wii ekii sik moḷmun wumb ei, ekii se kunum eḷe, kumb se wumb num muḷngii.

Jiisas Ek Nipi Kunum Tekliki Eim Kuḷmba
(*Masyu 20:17-19, Luk 18:31-34*)

³² Wumb Jerusalem konu eḷe pungii pendik, andḷam eḷe punjung. Pe Jiisas andḷam eḷe andpi sikir ok pupu, Jiisas ekii siḷmin wumb puku sinjing. Nga wumb ekii se onjung wumb tungu enjing. Jiisas eim ekii siḷmin wumb engki nga taḷ sipi, orung sim kin, ek puḷe eim kin tonu omba ei, nipi ngum.³³ Jiisas ek yi nim, “Enim piyei! Sinim Jerusalem konu eḷe tonu bin. Pe wumb wu kingam sipangin kin, ek emb toḷmun wumb kin, Gos kuḷmaḷ kaḷiḷmin wumb owundu kin ngungii. Ngok kin, eim wumb omba ni piik kin, kan ngok tok kundngii. Pe wu kingam ei sik, wumb eipi endi ngangin kin, tok kundngii nik, wumb eipi ngunjung.”³⁴ Nga eim wumb sik, ek kulsingii, jipambiḷ tok, kepii tok kundngii. Tok kundangin kin, pepi kunum tekliki poru neng kin, angpi nga konj tonu omba,” pa yi nim.

Jeims Kin Jon Teḷ, Eḷ Eḷip Wu Owundu Moḷmbuḷ
(*Masyu 20:20-28*)

³⁵ Nga Sependii nge kingam taḷ, Jeims, Jon teḷ okuḷ, Jiisas kin yi ninjngii. “Ek mon wu, siḷ nim kin epi endi kii simbiḷ nge onmbuḷ. Nim epi

ei siŕ kin enjii!” pa ninjingiŕ. ³⁶Pe Jiisas ek nipi, wu taŕ ngum, “Na elip kin nimbiŕ oŕ ermbii?” ³⁷Pe wu taŕ Jiisas kin ek nikiŕ orung kindinjngiŕ, “Nim ekii se king peŕ eŕe, tiŕang owundu ei ninim noman dinga sikin onjii kunum ei, kapŕi siŕ piinmbiŕ ei nim siŕ wu taŕ endi sikin, angii tunding mundan kin, nga endi angii taring mundan muŕmbuŕ,” pa ninjingiŕ. ³⁸Ba Jiisas ek nipi wu taŕ ngum, “Na kin ek ei kii sinmbiŕ ei elip ek ei pii poŕ tunanmbiŕ. Elip kapŕi noŕ na nond noŕ ming ei, kapŕi nunguŕ min? Nga elip kapŕi na noŕ peŕ eŕe elip kapŕi pingii min?” ³⁹Pe wu taŕ eim kin ek nikiŕ, “Siŕ kapŕi ermbiŕ.” Jiisas ek nipi wu taŕ ngum, “Keimi, ming ei na pe noŕ nond, elip ming ei kapŕi noŕ nunguŕ ku. Pe na noŕ peŕ eŕe, elip kapŕi noŕ pingii ku. ⁴⁰Pe wumb nii endi eim na angii tunding min angii taring eŕe muŕmba ei, na nge epi endi mon. Ba Gos ei eim peŕ ei eim ngumbii ni, er ka er mundum wumb ei ngumba.”

⁴¹Nga Jiisas nge ekii siŕmin wumb engki orung ek ei piik, nga Jon kin Jeims taŕ kin noman kis piinjing. ⁴²Ba Jiisas eim ekii siŕmin wumb eim kin wii topu, “Wei!” pa nim. Eim ek nipi wu kei ngum, “Enim piinmin, wumb embe moŕum wumb num ei, tiŕap eipi eŕe paŕim ei, en enim noman dinga to mani kindngii ei paŕim. Pe en enim wumb owundu ombu tep dinga wii eŕmin. ⁴³Ba oŕ ei enim kin tuk pinermba mon! Wu endi eim enim kin wu owundu muŕmbii ni ermba ei, enim kin kongun wii paki tumba wu muŕmba. ⁴⁴Pe wu endi enim kin wu owundu endeim muŕmbii ni ermba, wu ei eim enim wumb pei kin kongun wii paki tumba,” pa nim. ⁴⁵“Nimbiŕ erang wu kingam eim yi ku, eim opu wumb eim kin kongun paki tungii nipi onerim, mon! Eim opu wumb paki tumba nge om. Opu kin, ond peri eŕe koŕpu, eim noman konj ka ngopu, wumb pei nga sipi orung simba nge om.”

Jiisas Wu Endi Ningii Tumbun Muŕum Wu Ei Er Ka Erim.
(*Masyu 20:29-34, Luk 18:35-43*)

⁴⁶Pe Jeriko konu eŕe onjung. Jeriko konu eŕe si kindpi pupu kin, Jiisas ekii siŕmin wumb kin, wumb pei eim kin punjung. Puk kin, Barsimeiyas, Tiimeiyis nge kingam ei, ningii tumbun moŕuŕum wu ei, andŕam wer eŕe moŕpu, wumb ku ni epi ei kenim nipi siŕim. ⁴⁷Nga Jiisas Nasares konu eŕe wu ei orum eim piipi kin, eim wii dinga topu, “Nim Jiisas, nim Deipis nge kingam. Nim na kin kaimb si ngo!” pa nim. ⁴⁸Nga wumb pei wu ei ek ngok yi ninjing, “Nim ek tingnerii!” Ba eim nga wii dinga topu, “Nim Deipis nge kingam, nim na kin kaimb si ngo!” pa nim. ⁴⁹Pe Jiisas eim opu yi nim, “Enim wii tangin kin, wangii!” nim. Pe wumb wu ningii tumbun muŕum wu, ei wii tunjung, “Nim noman dinga pimba. Nim angkin po! Jiisas eim nim wii tonum,” pa ninjing. ⁵⁰Kapŕi, pe eim konduk si kindpi kin, eim sikir engim. Angpi kin, Jiisas muŕum konu eŕe pum. ⁵¹Pe Jiisas wu ei kin ek nipi ngum, “Na nim kin nimbiŕ oŕ ermbii?” Wu

ningit tumbun mułum wu ei, ek nipi ngum, “Ek mon wu, na ningit er ka eran, kenmbii,” pa nim. ⁵²Jiisas ek nipi orung kindim, “Nim po! Nim pii gii je erang kin, nim ningit ełe ka enim.” Pe wu ningit tumbun mułum wu ei, sikir erang ka mułang kenim. Kanpi kin, wu ei Jiisas andłam pum konu ełe, ekii se pum.

Jiisas Jerusalem Konu Ełe King Mił Pum
(*Masyu 21:1-11, Luk 19:28-40, Jon 12:12-19*)

11 ¹Pe Jerusalem konu ełe mandi ok kin, Bespeis kin Besanii konu ełe mandi komung Olip ełe tor onjung. Pe Jiisas eim nge ekii siłmin wu tał kindang punjnguł. ²Jiisas eim ek nipi wu tał ngum, “Ełip pukuł, konu ełe keningit konu ełe mandi mołum. Pe sikir keningit ni kung dongkii wumb mulenjung kung endi kan kuł pendnjing ei, na kin tu wunguł,” pa nim. ³“Pe wu endi ełip kanpi, ‘Ełip ei nimbił erang enmbił?’” a nim kin, kaplı ełip yi ningit, ‘Sił wu owundu tu weł!’ a neng kin onmbuł. Ekii se eim kung dongkii sikir sipi ya orung kindmba,” pa nim. ⁴Kaplı wu tał pukuł, kenjngit ni kung dongkii endi kan kuł pendnjing. Kung ngii ondu ełe pendnjing pim ei, kan si kindkił nga tu wunjnguł. ⁵Nga wu kombur mandi angk, ek nik ngunjung. “Ełip nimbił oł erang kung dongkii ei kindangit punum?” a ninjing. ⁶Nga wu tał ek nikił wumb ngunjnguł, “Jiisas ek nim mił ninjingit.” Nengit kin, kung dongkii wumb, “Kung kaplı seł!” ninjing. ⁷Pe ełe ełip kung dongkii wał ya Jiisas mołum konu ełe tu wunjnguł. Tu wukuł kin, konduk tukuł ei peł ełe singit. Pe Jiisas kung dongkii ełe tonu pupu mułum. ⁸Pe wumb pei konduk gulk, andłam ełe mundnjung. Pe nga wumb kombur ond onguł tok tu wuk, andłam ełe mundnjung ku. ⁹Nga wu amb pei Jiisas pum konu ełe kumb se punjung. Nga wumb kombur ekii se punjung ku. Nga wumb pei puk kin wii dinga tunjung, “Wu owundu onum,” pa ninjing. “Gos wu owundu ei kin eim noman ka ngumba. Eim Gos nge embe owundu ełe onum! ¹⁰Gos sinim noman ka ngopu, eim kingam wu owundu Krais kindang opu, sinim konu orung orung tep ermba nge onum. Kumb ok, kupam Deipis sinim tep elim mił, yi ermba nge onum. Gos embe ambil tonu kindinmin.” pa ninjing.

¹¹Pe Jiisas Jerusalem konu ełe om. Opu kin, men ngii owundu ełe nirik pupu kin konu ełe kan andpi, pupu kin epi kanim kanim kanpi poru nim. Ba konu eni mani pupu poru nim. Konu pou neng Jiisas eim ekii siłmin wumb engki nga tał sipi Besanii konu ełe pum.

Jiisas Ek Nipi Ond Mong Tunermba Nim
(*Masyu 21:18-19*)

¹²Nga kunum endi, Besanii konu ełe si kindik, nga Jiisas kuni tum.
¹³Nga eim kenim ni ond pik endi turii mił engim. Pe Jiisas kenim ni, ond

onguŕ pei muŕum ni kenim. Kanpi pupu kin, “Ond mong, kurup simbii,” ni piim. Ond engim konu eŕe, eim ond mong endi eim kinerim mon! Onguŕ mendpiŕ muŕum. Nimbiŕ erang, ond pik mong tunakim kunum ei muŕum. ¹⁴Pe Jiisas ond ei nipi ngum, “Nim ond mong nga tunenjii mon!” pa yi nim. Pe Jiisas ekii siŕmin wumb ek ei piinjing.

Jiisas Men Ngii Konu Eŕe Kil Ngopu Si Kindim

(Masyu 21:12-17, Luk 19:45-48, Jon 2:13-22)

¹⁵Wumb Jerusalem konu eŕe punjung. Pe Jiisas men ngii konu eŕe andaring mandi pum. Pupu, kenim ni wumb men ngii konu eŕe andaring mandi wumb, kei nin ku onguŕ sik mong top eŕmin, epi pei wumb tu wuk ya epi top erik, er mulnjung wumb ei Jiisas pupu, to kindang kin, konu eipi eipi tor si kindang punjung. ¹⁶Pe Jiisas ek dinga nipi wumb ngum, “Epi top ei Gos ngii mandi tu wuk enerngii mon!” pa yi nim. ¹⁷Jiisas kengip ek nipi ngum, “Gos ek yi miŕ wumb kombur ok pulk yi ninim, na ngii ei kin wumb yi miŕ ningii, ‘Na ngii ei prei nge konu eŕe er muŕmba,’ yi ningii; ba enim wumb ek ei piinarik sik, wumb koi erik, epi waning sik erik nge ngii miŕ enmin,” pa nim.

¹⁸Nga kuŕmaŕ kaŕiŕmin wumb owundu kin, ek emb poŕmun wumb ombu kin, Jiisas enim epi ei piik, en enim andŕam endi kuruk Jiisas tumun ni piinjing. Wumb ombu Jiisas kin mund mong enjing. Nimbiŕ erang wumb pei Jiisas nge kengip ek piik, puku sik, tungu enjing.

¹⁹Nga konu pou neng, Jiisas ekii siŕmin wumb kin Jerusalem konu eŕe si kindik punjung.

Ond Pik Kengip Ek Endi

(Masyu 21:20-22)

²⁰Pe kupiiring okrii, Jiisas kin eim ekii siŕmin wumb andŕam eŕe puk kenjing ni, ond pik kuŕii erim. Ond onguŕ kin dumbuŕ kin pei kuŕii er poru nim. ²¹Nga Piisa eim oŕ endi erang piipi kin, eim yi nim, “Ek emb toŕun wu, keniyo! Ond Pik ei nim ek ngon, ond ei kuŕum.” ²²⁻²³Jiisas ek nipi orung kindpi yi nim, “Enim Gos kin pii gii nik molk kin, oŕ ei enim kapŕi erngii,” pa nim. “Na ek keimi nga nip enim ngond. Pe wu endi kapŕi komung ei ek neng kin, kapŕi pupu mani ep noŕ eŕe ba. Pe wu endi eim noman taŕ pinermba mon, ba eim pii gii eŕe mendpiŕ pimba. Pe eim ek ei kapŕi peni eŕe omba. Nga epi eŕe tonu omba ei, wu endi ek nim miŕ mendpiŕ pimba. ²⁴Yi miŕ erang, eŕe nge na enim kin ek nind, kunum eŕe enim prei erik, epi endi simin ni kii sinjing kin, kapŕi enim pii gii nik epi ei singii. Sik kin, prei erik, kii sik, epi ei enim singii. ²⁵Nga kunum eŕe enim angk prei erangin kin, wu endi enim kin oŕ kis erpi nim kin, enim wu ei oŕ kis ei kapŕi si kindngii. Yi miŕ, enim Ernjing Gos ei epin konu eŕe moŕum, eim enim noman kis kapŕi kil ngopu si kindmba ku,” pa nim.

²⁶ (“Ba enim wu endi oʔ kis ei si kindnenjing kin, kapʔi Erinjpin Gos enim noman oʔ kis ei kil ngopu si kindnermba mon ku,” pa nim.)

Jiisas Nge Noman Dinga Nii Ngoʔum
(*Masyu 21:23-27, Luk 20:1-8*)

²⁷Wumb Jerusalem konu eʔe nga orung onjung. Wangin kin, Jiisas men ngii konu eʔe nirik andpi muʔum kin, wumb kuʔmaʔ kaʔiʔmin wumb owundu kin, mon ek toʔmun wumb kin, men ngii kongun eʔmin wumb ombu ei Jiisas muʔum konu eʔe onjung. ²⁸Wumb ok Jiisas kin ek nik ngunjung, “Nim nipe noman dinga peng oʔ ombu en? Pe wumb nii nim noman dinga ngang, kongun ombu miʔ en?” a ninjing. ²⁹Jiisas ek nipi ngum, “Na enim ek endi kii sip ngumbii. Enim na ek nik ngunjung kin, ek ei nga na enim nip orung kindmbii. Ei na kongun noman dinga peng enj miʔ ei nimbii ku. ³⁰Ya noʔ wu Jon wumb noʔ pendiʔim oʔ ei; Gos nge oʔ min mei eʔe wumb nge oʔ?” Jiisas ek nipi, “Ek ei nik orung kindei!” pa nim. ³¹Pe wumb en enim ek yi ni piik piik enjing. “Pe sinim epin konu eʔe epi ninjpin kin, kapʔi Jiisas yi nimba, ‘Enim nimbiʔ oʔ erang enim Jon pii gii ninanmin?’ a nimba. ³²Pe nga sinim wumb ek epi ninjpin kin, ek ei kapʔi enermba mon.” Nimbiʔ erang en enim wumb pei muʔangin kin, mund mong enjing. Wumb pei Jon eim Gos ek ni tor kindiʔim wu ni piinjing. ³³Pe wumb Jiisas kin ek nik ngunjung, “Sin piinanmin.” Pe Jiisas ek yi nim, “Na yi ku enim kanip nind, na noman dinga peng yi kongun enj pa nip, ninermbii mon,” pa nipi wumb ngum.

Jiisas Ond Mong Pin Ek Ekin Nim
(*Masyu 21:33-46, Luk 20:9-19*)

12 ¹Jiisas ek ekin topu wumb ngopu eim ek yi nim, “Wu endi eim kan ond mong pin endi teʔim. Taʔpi, kung gui torung er pok erim. Erang kin, ming owundu endi yi miʔ er sepi kin, ond mong tangpi tuk kindmba nge erim. Erpi kin, tep ngii endi tuk eʔe takpi sim ku. Ond mong pin ei sipi wumb kongun, ‘Erngii!’ nipi, wumb kin kindim. Kindpi kin, eim pupu konu turii endi pum. ²Tengingii kunum mandi erang kin, eim kongun wu endi kindang pupu, ond mong wumb kongun er mulnjung konu eʔe pum. Eim yi ni piim, ‘Ond mong pin kuni kombur numbii. Nop sipip, ku simbii,’ ni piim. ³Pe wumb wu ni ambiʔ gii nik, kepii tunjung. Tok kin, nga wii kindangin orung pum. ⁴Pe nga, eim kongun wu endi nga kindang om. Wu ei yi ku tok kin, peng to tokun tunjung. Nga wu ei kin oʔ kis enjing. ⁵Pe nga eim kongun wu endi nga kindim. Kongun wumb erik molk, wu ei to kundnjung. Pe nga kongun wumb pei kindang onjung. Pe enim wumb kopur tok, nga enim wumb kopur tok kundnjung ku. ⁶Pe eim kingam endeim mendpiʔ muʔum. Moʔpu kin, eim kingam ei eim noman piim. Piipi kin, ekii se mendpiʔ, eim nge kingam ei kindang, pupu wumb

ond mong pin kongun er mulnjung konu eŕe pum. Pupu kin, ek yi nim, ‘Nam nge kangi ei ek nimba ei kom singii,’ pa yi nim. ⁷Ba ond mong pin kongun eŕmin wumb en enim ek nik piik, piik enjing. ‘Kingam eim arim nge epi eim pei simba,’ ni piinjing. ‘Sinim sikir to kondpun kin, ond mong epi ei sin sinim simin!’ pa ninjing. ⁸Yi nik kin, tok konduk sipik, ond mong pin torung eŕe kindnjing.”

⁹Pe Jiisas ek nipi kii sipi wumb ngum, “Pe ond mong pin ei arim opu kin nimbiŕ oŕ endi ermba? Eim opu kin eim ond mong pin kongun er mulnjung wumb ei to kundmba. Pe nga ond mong pin ei sipi, wumb eipi endi ngang kin, kongun er muŕngii. ¹⁰Enim ek mon endi mer poŕ pendnjing ei gernenjing min? Gos ek yi miŕ ninim,

‘Pe ku ei ngii takiŕmin wumb si kindnjing kin ku, ei ku dinga ka wii mendpiŕ, ngii ekin eŕe engim.

¹¹Gos owundu eim mendpiŕ oŕ ei erang kin tonu onum, sin ei kan ka wii kaninmin.’ ”

¹²Jiisas ek ei wumb piik nik eŕmin wumb owundu ei pupun, Jiisas ambiŕ gii nimin ni piinjing; ba wumb mund mong enjing. Wumb piinjing ni Jiisas ek neng kin, en enim konu ei si kindik punjung.

Ku Takis Siŕmin Ei Kii Sinjing (*Masyu 22:15-22, Luk 20:20-26*)

¹³Lo ek piik ekii siŕmin wumb kombur kin, Eros wumb kopur kin Jiisas muŕum konu eŕe punjung. Puk kin, wumb ei en enim ek endi nik Jiisas simin ni piik punjung. ¹⁴Pe wumb ei ok Jiisas kin ek dinga nik, “Ek emb toŕun wu, sin piinmin nim ek keimi nikin nikin en wu. Pe nim wu endeim noman ngonan. Nim wu endi noman peng ek ninmin miŕ ninan. Nga wu embe pinaŕim miŕ ninan mon? Gos ek keimi mendpiŕ minj nikin, wu amb pei ngon. Nim piin ei sinim ermin miŕ nenj? Ei kapŕi sinim wu num Siisa yi miŕ Rom tep eŕmin wu owundu miŕ, ku takis ngumun min mon? Sinim kapŕi ngumun min sinim ngunermin?” ¹⁵Jiisas ek kend tok eŕmin wumb ei piim. Piipi kin, Jiisas ek nipi ngum, “Nimbiŕ oŕ erang enim na kin ek ak mak enmin? Pe kom ku end tu wuk, na ngangin kin, ei kenmbii,” pa nim. ¹⁶Wumb kom ku sik tu wunjung. Tu wangin kin, Jiisas wumb ei kin kii sim, “Ei min men miŕ ku ei nii nge?” Pe wumb ek nik orung kindnjing, “Ei Siisa nge.” ¹⁷Pe Jiisas ek nipi orung kindim, “Epi Siisa nge epi ei Siisa ngungii! Gos nge epi ei Gos eim ngungii!” Pe wumb ek ei piik pii pol tunarik kin, piik kun enenjing.

Wumb Kolk Nga Angnaŕmin (*Masyu 22:23-33, Luk 20:27-40*)

¹⁸Wumb kolk nga konj punaŕmin ni piŕŕmin wumb kopur Jiisas muŕum konu eŕe onjung. Wumb tiŕap ei men ek eipi miŕ yi niŕmin, ‘Wumb kolk

nga konj punaɬmin.’ Wumb ei, Jiisas kin kii sinjing. ¹⁹“Ek emb toɬun wu, Moses lo ek yi miɬ poɬpu sinim ngum. ‘Pe wu endi kuɬum kin, eim kangil endi mulerim ba, eim ambim ei moɬum. Moɬum kin, amb ei eim angim sipi kin, kangil endi mengpi ngumba. ²⁰Pe wu angim angim angil orung nga taɬ mulnjung. Molk kin, wu kumna ei amb sim wu ni kuɬum ba, kangil endi mengnerim. ²¹Pe angim ekii amb ei sipi kin, nga wu ei kuɬum, ba kangil endi mulerim ku. Pe nga angim tuk ei, amb ei eim sim, ba nga eim kuɬum ku. ²²Yi miɬ wu angim angil orung nga taɬ angim ei, amb endeim ei ku sik punjung; ba kangil endi mengnenjing mon. Angim angim ni pei kulnjung. Kolk kin, ekii se mendpiɬ amb ei kuɬum ku. ²³Pe kunum ekii se kulnjung wumb nga angk tonu ongii kunum ei, amb ei wu nii simba? Amb ei wam nii, nim piin min? Wu angim angil orung nga taɬ amb endeim sinjing,” pa ninjing.

²⁴Jiisas ek nipi ngum, “Gos ok pultum ek ei, enim pii poɬ tunarik moɬmun. Pe enim Gos epi dinga ermba, ei enim piinanmin. Pe enim ek ninmin ei, kun pinaɬim mon. ²⁵Wumb kulnjung wumb angk tonu ongii kunum eɛe, wu amb sinerngii mon, ba Gos enjel epin konu eɛe moɬmun miɬ ei yi ku muɬngii. ²⁶Ba ek ei wumb kulii wumb nga angk tonu ongii; enim Moses nge mon mer pultum paɬim ei kenjing min? Dup endi ond kembis eɛe dup num ek poɬ ei Gos nipi wu Moses kin ngum,

‘Na wu Eiparam nge Gos, wu Aisak nge Gos, wu Jeikop nge Gos,’ pa yi nim.

²⁷Gos wumb kulii wumb nge Gos mon! Gos wumb konj moɬmun nge Gos moɬum. Gos wumb eim kin pii gii ninjing wumb ei, Gos noman konj nga, en enim ngang konj muɬngii. Enim ek ei kun mendpiɬ pinaɬim mon,” pa nim.

Gos Ek Dinga Kumna Mendpiɬ
(*Masyu 22:34-40, Luk 10:25-28*)

²⁸Nga men kengip ek toɬum wu endi opu moɬ piipi kin, Jiisas wumb kin ek miɬ enjing ni orung kindpi ka erim. Pe wu ei Jiisas kii sim, “Lo nipe lo kumna mendpiɬ ka wii paɬim?” ²⁹Jiisas ek nipi orung kindim, “Lo ek kumna yi miɬ paɬim. ‘Enim Esrel wumb pei enim piingii! Sinim Erinjpin Gos Owundu ei sinim Gos ei endeim mendpiɬ, sinim nge Owundu moɬum. ³⁰Nim Gos kin noman ka pei mendpiɬ ngokun, “Nanim Gos,” nikin mulnjii. Ninim noman tuk eɛe poru Gos kin ngokun; nga nim noman pei Gos kin ngokun, nim noman dinga pei Gos kin ngokun er mulnjii,’ pa nim. ³¹Nga lo endi ei yi miɬ: ‘Nim wumb eipi noman ka ngunjii ei, ni ninim noman ka ngon miɬ yi ngunjii.’ Nga lo eipi endi lo taɬ ei kamb mani kindnanim mon,” pa nim. ³²Pe ek emb toɬun wu ek nipi Jiisas ngum, “Ek mon wu! Nim ek ka nin keimi mendpiɬ, Gos endeim mendpiɬ moɬum. Eim Owundu moɬum. Gos eipi endi molaɬum,

mon! ³³Sinim eim kin noman ka pei ngumun; sinim noman tuk eŕe pei ngumun; sinim noman dinga eim kin pei ngumun; sinim wumb moŕmun noman ka ngumun. Pe sinim lo taŕ ei piipin kin sin sinim lo taŕ ei ekii se punjpun kin, kapŕi oŕ ei erpi wumb kuŕmaŕ kaŕmin kanim kanim pei to mani kindim,” pa nim. ³⁴Nga Jiisas piim ni, wu ei ek ka nipi orung kindim. Jiisas wu ei kin ek nipi ngum, “Nim Gos sinim kin tep er moŕum konu eŕe mandi moŕun,” pa nim. Yi miŕ, nga wumb endi Jiisas kin nga kii sik mund mong erik moŕmun.

Krais Eim Nii?

(Masyu 22:41-46, Luk 20:41-44)

³⁵Pe nga Jiisas men ngii moŕpu, kengip ek nipi wumb ngum, “Nimbiŕ erang kengip ek toŕmun wumb ei Krai ei opu, wumb paki tumbii ni, omba wu ei Deipis nge kingam mendpiŕ moŕum?” pa ninmin. ³⁶“Gos Gui Ka neng, Deipis kin ek nim,

‘Owundu nipi, na owundu ninim miŕ, nim na angii tundung orung mulnjii. Molkun kin, ekii se nim opu orung wumb na sipi, nim simb eŕe mandring kindamb kin, nim opu orung wumb to mani kindnjii,’ pa nim.

³⁷Deipis ei eim ‘Owundu’ ninim; nimbiŕ erang Owundu Deipis nge kingam mendpiŕ moŕum ninim?” Pe wumb tiŕap owundu molk kin, eim ek ei piik kin ka piinjing.

Jiisas Lo Ek Kengip Toŕmun Wumb To Mani Kindim

(Masyu 23:1-36, Luk 20:45-47)

³⁸Pe Jiisas kengip ek ni ngopu yi nim, “Enim lo ek piŕmin wumb kan kun erik muŕngii. En enim alap olt taŕpin endmin ni piŕmin. Puk kin, en enim wumb kanik kin, ‘Muŕeiyo,’ nik kin wumb ei kuŕou toŕmun konu eŕe moŕmun. ³⁹Nga en enim konduk olt kindik kin men ngii kumb eŕe muŕngii ei ka piŕmin. Nga en enim kuni owundu noŕmun ei, en enim puk peŕ kumb eŕe muŕmun ni ka piŕmin ku. ⁴⁰‘Wumb ombu amb ngii konu bin ni piŕmin.’ Amb wengin moŕmun konu eŕe puŕmun. Puk kin, amb epi ngii konu epi moŕum ei, pei sik poru niŕmin. Nga en enim ek kend tok prei olt eŕmin. Erik kin, ekii se kunum, Gos wu ombu epi embin tui endi wu kei kin ngumba.”

Amb Kurpu Endi Gos Kin Epi Endi Ngum

(Luk 21:1-4)

⁴¹Nga Jiisas men ngii konu eŕe ku sim konu eŕe wumb ku tu wuk ming eŕe kindiŕmin konu eŕe mandi muŕum. Pe wumb ku sim wumb, ku pei ngunjung. ⁴²Pe nga amb endi wam kultum, amb ku kurpu muŕum ni, ku kundii kembis ei endeim miŕ sipi kindim. ⁴³Nga Jiisas nge ekii siŕmin

wumb eim wii topu kin, “Wei!” nim. Nga eim enim kin ek nipi ngum, “Na ek keimi nipi enim ngond, amb ku kurpu eim wam kułum amb ei, ku owundu tuk kindnim. Kindim, amb ei wumb ku pei men ngii ęle ku tołmun ming ęle tu wunjung wumb ombu, amb ei to mani kindim. ⁴⁴Pe wumb pei en enim ku pei sałımim, ba mer ming ęle pei kindnałmin. Ba amb ei eim ku pei pinerim, ba eim ku pei tuk kindim. Kindpi kin, pe eim nga kuni sipi nopu ermba, ku sinałim,” pa nim.

Men Ngii To Kis Ermba
(*Masyu 24:1-2, Luk 21:5-6*)

13 ¹Pe Jiisas men ngii si kindpi, tor pupu kin, Jiisas ekii siłim wu endi ek nipi, Jiisas ngum, “Ek mon wu! Kani! Ku owundu ka wii nin ngii ka wii ka wii mołum,” pa nim. ²Nga Jiisas ek nipi orung kindpi yi mił nim, “Nim ngii owundu ombu kan min? Pe ku endi tonu ku ęle pałim ku ei, ekii se pei to mani kindngii,” pa nim.

Epi Embin Tui Pei
(*Masyu 24:3-14, Luk 21:7-19*)

³Jiisas tonu komung Olip ęle mułpu, men ngii owundu orung engim ni kenim. Pe Piisa, Jeims, Jon, Endru wu kei mendpił molk kin, eim kin kii sinjing. ⁴“Nim ek nikin sin ngon, ei kunum nenj oł embin tui ei tonu omba? Nipe oł endi kumb se tonu omba sin piimin? Epi ombu pe mandi tonu omba min?” pa ninjing.

⁵Pe Jiisas ek nipi ekii siłmin wumb ngum, “Enim kanik kun er mułngii! Mon pim kin, wu endi enim ek kend topu ngopu tor simba. ⁶Wumb pei ok, ‘Na embe Kraiss,’ ningii. Nik kin, ek yi ningii, ‘Na wu ei mendpił ond,’ pa ningii. Nik kin, wumb pei ek kend tok ngok tor singii. ⁷Nga ekii se, enim wumb opu erngii ei piik kin, wumb opu erngii ek poł omba ei piik kin, en enim tungu enerngii! Ei epi tonu ongii, ba poru nimba kunum ei, poru ninanim. ⁸Yi mił, wumb tiłap endi puk, wumb tiłap endi kin opu erngii. Wu king tiłap endi puk, wu king endi kin opu erngii. Nga konu orung kopur konu kopu tumba. Kopu tang kin, wumb kuni simba. Epi ei amb endi kangil mengmba erang ngenj kumbii sinmin, yi mił pepi ba,” pa nim.

⁹“Ba en enim mandil kan kun erik mułngii! En enim wu num ek ei kos piimba. Pe enim men ngii konu tu wuk enim kepil tungii; enim kin nin tep ełim wu owundu mułngii konu ęle, tu wungii enim. Na ek ka nik wumb ei ngok kin, na kongun yi mił erngii,” pa nim. ¹⁰Pe wumb tiłap eipi eipi wumb pei Gos ek ka nengin kin, ęle ok endi piyangin kin, ekii se muł mei poru nimba kunum ei, oł embin tui tonu omba nim. ¹¹Pe wumb kombur enim sik tu wuk, kos ęle tonu tu wunjung kin, enim mund mong kulerngii. Kularik kin, sinim ek nipe ek nimin noman yi to piinerngii

mon! Kunum eġe, Gos enim kin ek ei pei nipi enim ngumba ei, enim nik tor kindngii. Nimbiġ erang, ek ei enim mendpiġ ni tor kindnerngii mon. Ba Gos Gui Ka enim kin ek ei nipi ngumba. ¹²Wumb enim engnjing sik, kos erik nga to kundngii. Ernjing, kingenjing kin opu orung erik to kundngii. Pe kingenjing, arim mam ni opu orung erik, to kundngii. ¹³Wumb pei enim kin noman kis piik ngungii; na ek enim piik moġmun, oġ ei erngii. Ba wu endi na kin pii gii dinga peng moġum kin, kunum eġe poru nimba kunum ei, Gos eim sipi orung simba.”

Epi Kis Mendpiġ Tonu Omba
(*Masyu 24:15-28, Luk 21:20-24*)

¹⁴“Ba enim epi ei keningii, konu er kis ermba, epi kis ei konu ka moġpu konu engmba. Wu endi ek ei gerim kin, ka piyangġi! Kunum eġe Jura wumb mulnjung, tungu puk, tonu komung eġe sikir tonu pungii. ¹⁵Pe wu endi ngii tonu eġe moġpu kin, nga sikir mani pupu eim epi ngii nirik moġum, epi endi sinermba mon. ¹⁶Nga wu endi aka pin moġpu kin, kan ak topu sikir pupu, konduk endi sinermba mon ku. ¹⁷Kaimb mendpiġ singii amb kangġi mundii mondunmun ei, nin amb kangġi am ngok kunum ei, wumb ei kaimb sik ngungii. ¹⁸Pe enim prei erangin kin, konu jii nimba kunum ei, oġ ei nge tonu onermba mon. ¹⁹Kunum eġe, oġ embin tui owundu kumb se tonu omba. Kumb ok, Gos epi pei eririm kunum, pei o pum; nga pe yi ku oġ embin tui ei nge ok tonu oneririm. Ekii se oġ embin tui, ei yi ku tonu onenmba. ²⁰Nga Gos Owundu eim kunum eġe aninga kopur wak tuġang kin, wu amb pei kunum eġe poru niġangin. Ba eim nge ni mundum wumb ni piipi kin, kunum eġe aninga kopur wak topu kindang moġmun.

²¹“Nga kunum eġe wu endi moġpu yi nimba, ‘Kenei! Krais ya eġe moġum. Krais wuġ eġe moġum,’ yi nimba. Wu ei enim kin ek yi nimba, enim pii gii ninerngii mon. ²²Pe Krais ek miġ ek kend tok ningii. Nga ek kend tok ni tor kindiġmin wumb ok kin, jep oġ kanim kanim nin, oġ kanim kanim erngii ku. Keimi kapli erim kin, Gos mundum nipi wumb ek kend tok singii nge, erngii. ²³Ba enim kan kun erik muġngii! Na ek pei enim kin ok nip poru ninj oġ ei nge, endi ekii se tonu om kin, enim pii poġ tungii.”

Ekii Se Wu Kingam Omba
(*Masyu 24:29-31, Luk 21:25-28*)

²⁴“Ba kunum eġe oġ embin tui pupu poru neng kin, pe eni emii pimba; nga oi tuġang enermba mon ku. ²⁵Nga muġ eġe, kanjip pei mani ongii. Nga kupu muġ dinga epi moġum epi ei oġup ermba. ²⁶Nga kunum eġe, na wu kingam ekii se kupu muġ kin, eġe mani ombii ni enim keningii! Kanik kin, na noman dinga wii kin nga tuġang ka wii kin mani ombii. ²⁷Nga kunum

ete, Gos nge eim enjel pei kindang, ongii. Ok kin, eim nge wu amb pei kuḷou topu mundum wumb eim konu ete orung orung pei sipi orung simba. Sipi kin, mei konu ekin orung orung pei, sin epin konu ete orung orung pei sipi orung simba.”

²⁸“Enim ond pik ete ek ei piingii. Kunum endi ond angil ete noḷ moḷpu, onguḷ konj tonu opu, nim kin enim piingii ei, konu eni ba kunum tonu onum ni piingii. ²⁹Ei miḷ, ekii se na ek nind miḷ epi yi tonu omba keningii. Enim piingii, eim mandi opu kin, ngii ondu ete moḷum ni piingii. ³⁰Na ek keimi nip enim ngond! Wu amb pei kulerngii kunum ete, na ek nind miḷ epi yi tonu omba. ³¹Kupu muḷ kin mei teḷ poru nimba; ba na ek ei poru ninermba mon,” pa nim.

Wu Endi Kunum Ete Kin Eni Ete Ni Piinanim

(Masyu 24:36-44)

³²“Ba wu endi kunum ete kin, eni ete ni piinanim mon. Gos enjel ei epin konu ete moḷmun, ei pii poḷ tunanim. Nga Gos kingam yi ku, pii poḷ tunanim. Ba Arim Gos mendpiḷ pii poḷ toḷum. ³³Enim kan kun erik kui erik muḷngii! Enim piinanmin kunum nenj oḷ ei tonu omba. ³⁴Ei yi miḷ, wu endi eim ngii konu ete si kindpi kin, konu eipi orung pum. Pupu kin, eim kongun wumb eim nge epi ombu tep er muḷngii, ni kongun wu endeim endeim ni ngum. Ngopu kin, ngii ondu ete tep er muḷmba wu, ei eim tep ka er muḷmba. ³⁵Yi miḷ, enim tep ka erik muḷngii! Enim piinanmin ngii arim kunum nenj orung omba. Emii pang omba min, tinga omba min, kupiiring okrii kei kultu wii toḷum kunum ete omba min, ei enim pii poḷ tunanmin mon. ³⁶Mon pim kin, eim sikir opu, kenmba ni enim or pek muḷngii. ³⁷Nga ek ei enim nip ngond, ei na wumb pei nip ngunj, ei enim tep ka wii erik kin, kui erik muḷngii!” pa nim.

Wumb Owundu Jiisas To Kundngii

(Masyu 26:1-5, Luk 22:1-2, Jon 11:45-53)

14 ¹Pe kunum taḷ opu pang, ekii se ‘Pasopa Kuni Owundu’ kunum endi sim. Nga kuḷmaḷ kaḷiḷmin wumb owundu kin kengip ek niḷmin wumb yi ninjing, “Sinim nimbiḷ oḷ erpin, Jiisas kin ek kend nipin kin, Jiisas ambiḷ gii nipin, to kundmun?” a ninjing. ²Yi miḷ wumb ek yi ninjing, “Sinim oḷ ei kunum owundu saḷim kunum ei, enermin mon. Mon pim kin, wumb opu tonu sik erngii.”

Amb Endi Jiisas Peng Ete Kopung Kindim

(Masyu 26:6-13, Jon 12:1-8)

³Nga Jiisas eim Besanii konu ete pupu, Saimon ok kinj nang pirim, ngii konu ete pum. Pupu moḷpu kin, kuni noḷmun peḷ ete muḷang kin amb endi om. Opu kin, amb ei ming ka wii endi sipi tu wum. Tu wupu kin,

ming ei mur ka wii, ku owundu pułum ming ei, topu gał tum. Topu kin, kopung ka wii sipi, Jiisas peng ełe kindim. ⁴Ba wumb kombur mulnjung wumb ei noman kis piinjing. Wumb en enim ek ni piik piik enjing, “Nimbił erang kopung muru ka wii ei wii bein to kindnim?” ninjing. ⁵“Pe sinim wumb top erei nipin ngumun, ei ku 300 mił simin. Sipin kin, wumb kurpu mołmun wumb ei ngumun.” Nik kin, amb ei kin ek ngunjung. ⁶Ba Jiisas yi nim, “Enim amb kanik, wiik tei!” a nim. “Enim nimbił erang noman embin tui eim kin ngonmun? Ei na kin oł ka enim. ⁷Kunum kunum wumb kurpu enim kin mołmun. Kunum kunum enim wumb kurpu kin paki tumun ni piinjing kin, kaplı paki tei! Ba na enim kin kunum kunum mulerbii mon. Muleramb kin, enim na kin paki tungii mił nenj?” pa nim. ⁸“Amb ei epi kaplı ermba mił erim. Amb eim kopung muru ka wii sipi, na ngenj ełe kełim ei na kułmbii oł erim. ⁹Nga na enim kin ek keimi nind! Ei konu orung orung pei wumb Gos ek ka nik ngungii. Epi nipe amb eim erim mił nik ngangin kin, wumb pei piingii ku!”

Juras Jiisas Opu Orung Wumb Ngum

(Masyu 26:14-16, Luk 22:3-6)

¹⁰Pe kunum ełe, Jiisas ekii siłmin wumb engki nga tał mulnjung konu ełe, wu endi embe Juras Eskeriyas eim pupu, kułmał kałiłmin wumb mulnjung konu ełe pum. Pupu kin, eim Jiisas sipi, opu erii wumb ngumba nge pum. ¹¹Nga en enim ek ei piik Juras Eskeriyas ek nim mił piik, ka piinjing. “Pe eim kom ku ngumun,” pa ninjing. Pe Juras, “Jiisas sipi, kułmał kałiłmin wumb ngumbii,” ni yi piim.

Jiisas Pasopa Kuni Eim Ekii Siłmin Wumb Kin Kuni Num

(Masyu 26:17-25, Luk 22:7-14,21-23, Jon 13:21-30)

¹²Nga kunum kumna kunum bres yiis punałim kunum ei, tonu om. Kunum ełe, kung siipsiip wał to kondułmun ku. Kunum ełe Jiisas ekii siłmin wumb Jiisas kin yi ninjing, “Sin nim kuni Pasopa jiłi er ka er semin nunjii?” pa ninjing. ¹³Nga Jiisas wu tał kindang punguł nge punjnguł. Pe eim ek yi nipi wu tał ngum, “Ełip konu owundu ełe wu endi noł ming owundu ełe noł kułpu tumba konu ełe, ełip kurkuł ba konu ełe, ełip ekii se punguł. ¹⁴Nga ekii se pukuł, eim ngii endi nirik pum kin, ełip ngii arim kin ek yi mił ningił, ‘Ek mon wu yi nim, ngii palting jiłi seng, na ekii siłmin wumb kin kuni Pasopa numbii?’ ¹⁵Nga eim kaplı andan topu, konu owundu tondrung palting ełe tuk peł simba ełe, er kun er kindang, simba ełe sinim kuni er ka er singił.” ¹⁶Pe Jiisas ekii siłmin wu tał punjnguł konu ełe owundu sim. Seng kin, epi kanim kanim Jiisas ek nim mił kenjngił. Pe wu tał kuni Pasopa er ka enjngił.

¹⁷Nga konu pou neng, Jiisas eim ekii siłmin wumb sipi tu wum. ¹⁸Nga peł ełe kuni nok molk kin, Jiisas eim yi nim, ‘Na ek keimi nip enim

ngond, enim mołmun wu ei endi, na sipi opu orung wumb ngumba wu ei, na kin kuni ende nonum.' ¹⁹Pe Jiisas ekii siłmin wumb en enim, noman embin tum. Tang kin, pe wu endi nii nik eim kii sinjing, "Na min?" pa ninjing. ²⁰Pe Jiisas ek yi nipi ngum, "Enim wu angil orung orung nga tał endi ełe mołum. Wu ei nam kin ming ełe bres ende kindinjił. ²¹Yi mił, na wu kingam oł embin tui tonu omba, ei Gos ek ełe ok polk pendik mił ninim. Wu kingam ei topu tonu kindim wu, eim kaimb mendpił sim. Kaplı, wu ei mam wu ei mengnerim!" pa nim.

Jiisas Kuni Eim Ekii Siłmin Wumb Kin Num
(*Masyu 26:26-30, Luk 22:15-20*)

²²Nga en enim kuni noł molk kin, Jiisas eim bres endi sipi, eim prei erpi Gos ngum. Ngopu kin, bres engin topu, eim ekii siłmin wumb kin ngum. Ngopu kin, ek yi nim, "Enim Sei! Ei na nge ngenj mił." ²³Pe eim ming wain endi sipi kin, prei erpi, Gos ngum. Ngopu kin sipi, eim ekii siłmin wumb kin ngum. Pe wumb pei noł nunjung. ²⁴Nga Jiisas ek nipi wumb ngum, "Ei miyem mił ei, Gos ei kumb ok eim wumb ek mendpił nirim ek ei pułe, akip tonu onum. Ei yi mił, na miyem ei bein tamb kin, wu amb pei paki tumba. Pułe yi mił, na kuls kin, mei wumb pei paki top ngumbii," pa nim. ²⁵"Na ek keimi nip enim ngond, na nga noł wain ei nga nonarip pup kin, nanim noł wain konj endi Gos mołum konu ełe nga numbii," pa nim. ²⁶Nga wumb golang nik, puk tonu komung Olip ełe tonu punjung.

Piisa Jiisas Buł Ngumba Nge Nin
(*Masyu 26:31-35, Luk 22:31-34, Jon 13:36-38*)

²⁷Nga Jiisas ek nipi wumb ngum, "Enim pii gii ei pei dinga mulerang kin, enim tungu pungii. Gos ek ok połmun ek ei yi mił ninim, 'Kung siipsiip tep mołum wu ei to kundangin kin, kung siipsiip konu ełe eipi eipi pungii.' ²⁸Ba nam nga angip tonu bii, pe na pup ok, Galilii konu ełe bii. Enim na kin ekii sik ongii," pa nim. ²⁹Pe Piisa ek yi nim, "Kaplı, wumb pii gii pei dinga mulerim kin, na pii gii ei dinga mułmba. Wumb kombur tungu puk kin, ba na tungu punermbii mon!" pa nim. ³⁰Pe Jiisas ek nipi Piisa ngum, "Na ek keimi nip nim ngond, akip emii pimba kunum ełe, kei kultu wii tunermba kunum tał ninim kin, nim na embe kunum tekliki kii sengin, ni tor kindnenjii," pa nim. ³¹Ba Piisa ek dinga nim, "Na nim kin ende kułmbii, ba na nim embe nip koi enermbii mon mendpił!" pa nim. Pe Jiisas ekii siłmin wumb pei yi minj ninjing.

Jiisas Gesemanii Konu Ełe Mołpu, Prei Erim
(*Masyu 26:36-46, Luk 22:39-46*)

³²Pe puk konu endi ełe tor punjung, konu ei embe Gesemanii. Nga Jiisas ekii siłmin wumb ek nipi ngum. "Enim ya ełe mułngii! Nam prei

ermii!” ³³Pe eim Piisa kin Jeims kin Jon sipi, eim kin punjung. Pe eim noman tuk eŕe embin tang piipi eim kis mendpiŕ piim. ³⁴Pe eim ek nipi wu kei ngum, “Nam noman tuk eŕe embin tonum. Nam kuŕmbii ni piind,” pa nipi wu kei ngum. “Enim ya eŕe molk kin, tep ka erik muŕngii!” ³⁵Pe eim aninga kopur pui miŕ erim. Pupu kin, mei eŕe mani pupu kin prei erim. Na kuŕmbii ni piim kin, ngenj kumbii owundu ei na kin si kindmba. ³⁶Jiisas yi nim, “O Arnan, nim epi pei kapŕi enjii, ni piind. Nim na ming ei oŕ embin paŕim, na oŕ embin tui ei si kindnjii, ba nim na noman eŕe ekii se enenjii mon! Ba ninim noman eŕe yi enjii.”

³⁷Pe eim pupu, kenim ni eim ekii siŕmin wumb or pinjing. Nga Jiisas eim ek nipi Piisa ngum, “Saimon, nim or paŕin min? Nim kunum endeim kapŕi na kin tep mulenjii min? ³⁸Enim tep ka kun erik molk kin, prei erngii! Mon pim kin, epi endi enim ermba epi ei kan simba. Keimi, noman tuk gui ei dinga piinim, ba ngenj ei dinga pinaŕim.”

³⁹Pe Jiisas nga pupu kin prei erim. Pe prei ei ok erim miŕ, eim nga prei ei nge nga erim ku. ⁴⁰Pe Jiisas nga opu, ekii siŕmin wumb or pinjing konu opu, kenim ni or pek mulnjung. Eim ekii siŕmin wumb en enim ningiŕ embin tum. Tang kin, pe en enim ek nipe ek nimin ni piinenjing.

⁴¹Nga Jiisas nga kunum tekliki pupu kin, nga orung om. Opu kin, ek nipi ekii siŕmin wumb ngum, “Enim or pek kor moŕmun min? Ei kapŕi, pe kunum ei na wu kingam mani mei eŕe sik, opu orung wumb noman kis piik wumb ngonmun. ⁴²Enim angangin kin sinim pamin! Kinei! Wu na nipi kindmba wu, ya mandi onum.”

Juras Jiisas Sipi, Opu Orung Wumb Ngum
(*Masyu 26:47-56, Luk 22:47-52, Jon 18:3-12*)

⁴³Pe Jiisas ek nipi muŕang kin, Juras sikir opu, wu ei Jiisas ekii siŕmin wu angii orung orung nga taŕ, ei nge wu endi eim om. Pe wumb tiŕap owundu eim kin onjung. Onjung kin, wumb ei tui nin kepii ambiŕ sik onjung. Wu owundu kuŕmaŕ kaŕiŕmin wumb kin, wumb mon toŕmun wumb kin, men tok kongun wumb kindangin onjung. ⁴⁴Pe wu endi Jiisas sipi, opu orung wumb wu ei oŕ erpi, nipi wumb kin ngum, “Pe na wu endi kin gupu top nop ninj, wu ei Jiisas. Enim ambiŕ gii ningii! Enim tep ka molk sik sipngii!” pa nim.

⁴⁵Pe Juras opu Jiisas muŕum konu eŕe pupu kin, ek yi nim, “Ek emb toŕun wu!” Pe eim Jiisas gupu topu num. ⁴⁶Pe wumb pei Jiisas ambiŕ gii ninjing. ⁴⁷Ba en enim enjing konu eŕe wu endi mandi angpi muŕum wu ei, tui kepera sipi tor sipi, kuŕmaŕ kaŕiŕim kongun wu endi topu, eim kom kopispi mani kindim. ⁴⁸Pe Jiisas ek nipi wumb ngum, “Enim na singii wangin kin, pe enim tui ambilk enmin ei, waning wu endi muŕum miŕ ambiŕ gii ningii enmin min? ⁴⁹Kunum kunum na enim kin men ngii eŕe ende moŕpun, na enim ek emb top top enj, ba enim na ambiŕ gii

ninenjing,” pa nim. “Ba Gos ek ka ok pulk eŕe, ek nim miŕ ei mendpiŕ keimi tonu om.” ⁵⁰Pe Jiisas eim ekii siŕmin wumb tungu puk, konu eipi eipi puk kin, en enim Jiisas buŕ ngunjung.

⁵¹⁻⁵²Pe kangi wu gaŕ ei Jiisas pum konu eŕe ekii se pum; ba eim alap kuru endi ngenj eŕe teŕim. Pe wumb eim ambiŕ gii nimin ni enjing; ba eim alap kuru ei si kindpi, eim ngenj wii si kindpi tungu pum.

Wumb Jiisas Kos Enjing

(Masyu 26:57-68, Luk 22:54,55,63-71, Jon 18:13-14,19-24)

⁵³Pe wumb Jiisas sipi, kuŕmaŕ kaŕiŕmin wu muŕum konu eŕe sipnjing. Pe wumb kuŕmaŕ kaŕiŕmin wumb kin mon toŕmun wumb kin men tok kongun wumb pei ok kuŕou tunjung. ⁵⁴Pe Piisa Jiisas pum konu eŕe ekii se pum. Ba pupu kin mandi punerim mon; eim turii miŕ pupu muŕum. Eim pupu kin, wu kuŕmaŕ kaŕiŕmin wu ei kung gui eŕe tuk pum. Pupu kin, pe tep eŕmin wumb molk kin, eim dup piipi kin konu eŕe pete erpi muŕum. ⁵⁵Pe wumb kuŕmaŕ kaŕiŕmin wumb kin Jura wumb owundu pei ok, wumb kopur wii tangin ok kin, ‘Jiisas oŕ nimbiŕ oŕ erim ei ni piimin,’ ninjing. Ek puŕe nik kanik, Jiisas to kundmun ni piinjing; ba en enim oŕ endi kan sinenjing mon. ⁵⁶Pe wumb pei ek kend tok, ‘Jiisas oŕ yi erim,’ nik ninjing. Ba en enim ek ei dinga punerang kin, en enim ek ende punerim mon.

⁵⁷Pe wumb kopur angk, ek kend tok, Jiisas kin ngok ninjing. ⁵⁸“Sin piinjpin Jiisas yi miŕ nim, ‘Na nam men ngii wumb angii kin teknjing, ei nam erip kis mundmbii. Nga kunum tekliki mendpiŕ na ngii endi tekmbii, ba wumb angii eŕe teknaŕmin mon! Enim wumb ngii ei nge kunum kapŕi teknerngii!’ yi niŕim,” pa ninjing. ⁵⁹Ba ek ei ninjing ei, opu ende punerim mon.

⁶⁰Nga wu kuŕmaŕ kaŕiŕim wu ei wumb tuk eŕe angpi, Jiisas kii dinga sim. “Nim ek endi nikin, orung kindnenjii min? Ek nipe ek wumb nim ngenj eŕe ek ambiltmin?” pa nim. ⁶¹Ba Jiisas ek endi nipi orung kindnerim. Pe wu kuŕmaŕ kaŕiŕim wu ek nga nipi ngum, “Nim Gos kindim wu Kraiŕ, Gos kingam mendpiŕ min?” ⁶²Pe Jiisas ek nim, “Ei na mendpiŕ. Nga enim keningii ni na wu kingam mani mei eŕe op, Gos tonu moŕum konu eŕe angii tundung orung dinga wii ei pang muŕmbii. Pe na tonu kupu muŕ epin konu eŕe moŕup, ombii,” pa nim. ⁶³Pe kuŕmaŕ kaŕiŕim wu ei eim kis piipi kin, eim konduk piltan topu yi nim, “Sinim wumb kopur wii tamin ok eŕim oŕ ei, nga ninerngii mon!” ⁶⁴Eim Gos kin ek nipi kis mondpu, Gos embe to mani kindim ei, enim piik poru ninjing. Pe enim er piinmin miŕ nenj?” Wumb pei Jiisas tungii ek yi miŕ ninjing, “Enim oŕ kis endi erim, eim kuŕangŕi,” pa ninjing.

⁶⁵Pe wu kopur tumun! Ke nik, jipambiŕ tok enjing. Pe enim alap endi sik, ningii kum tunjung. Tok kin, Jiisas enim angii kin tok, yi ninjing,

“Nim pe ek keimi mendpił niłin wu, nii kepil tonum?” Pe tep ełmin wumb sipik, eim angil kin tunjung ku.

Piisa “Jiisas Ei Na Kinał,” Nim

(Masyu 26:69-75, Luk 22:56-62, Jon 18:15-18,25-27)

⁶⁶Piisa mer mandring mułum, kung gui tukrung ełe mułum. Pe wu kułmał kałiłim wu nge kongun amb endi om. ⁶⁷⁻⁶⁸Pe eim kenim ni Piisa dup piipi mułum. Pe amb ei opu, Piisa dinga kanpi ek nim, “Nim yi ku Jiisas kin Nasares konu ełe andkin mułun,” pa nim, “Na mon! Na piinand! Na nim ek nin ek pułe ei na piinand.” Pe eim kung gui ondu mandi ełe anda pum. Pang kin, kei kultu endi wii tum. ⁶⁹Pe kongun amb Piisa kenim ni, nga amb ei ek nga wumb mandi mulnjung wumb nipi ngum, “Wu ya mołum wu ei, wumb tiłap ende,” pa nim. ⁷⁰Ba eim nga ek dinga nim, “Mon!” Nga ekii se nga wumb Piisa kin ende mulnjung, wumb ek ninjing, “Keimi, nim wu ei kin tiłap ende, nim Galilii konu wu mendpił,” pa nim. ⁷¹Pe Piisa ek dinga wii nim, “Na ek keimi mendpił nind! Na enim ninmin wu ei, na piinand.” ⁷²Pe sikir kei kultu kunum tał wii tum. Pe Piisa piim ni Jiisas yi nim mił piim, “Kei kultu kunum tał wii tunerang kin, pe nim ek kunum tekliki ninjii, ‘Nim na kin piinand.’” Pe Piisa eim ke dinga wii nim.

Jiisas Pailos Mułum Konu Ełe Mułum

(Masyu 27:1-2,11-14, Luk 23:1-5, Jon 18:28-38)

15 ¹Nga kumb kupiiring ok, wumb kułmał kałiłmin wumb kin men kengip ek tołmun wumb kin men tok kongun wumb kin Jura wumb owundu pei ek endi ninjing. Pe wumb Jiisas kan tok, Pailos Rom tep ełim wu owundu mułum konu ełe, sipnjing. ²Pe Pailos eim Jiisas kii sim, “Nim Jura wumb nge king mołun min?” Jiisas ek nipi ngum, “Nim ninim ek yi mił.” ³Pe wumb kułmał kałiłmin wumb eim kin ek pei nik ngunjung. ⁴Pe Pailos nga Jiisas kii sim, “Nim ek nikin orung kindnjii min? Nim kani! Wumb nim kin ek pei ninmin,” pa nim. ⁵Ba Jiisas ek nga nipi orung kindnerim. Yi erang kin, Pailos kom sepi piim.

“Jiisas Ond Peri Ełe Nil Tei!” Nim

(Masyu 27:15-26, Luk 23:13-25, Jon 18:39–19:16)

⁶Pe kung ngii pei Pasopa kunum ei, kuni nołmun kunum ei, Pailos eim kan ngii pałiłmin wumb endeim ni nipi kindiłim. Wumb en enim wu endi nik wii tangin kin, kapli Pailos eim wu ei mendpił en enim kin kindiłim. ⁷Pe kunum ełe wu endi kan ngii ełe pim wu ei embe Barapas. Wu ei eim tep ełmin wumb kin opu erim kin, pe opu ełmin wumb kan ngii ełe pendik kindnjing. Wumb tiłap ei opu erpi wu kopur to kundnjung. ⁸Pe wumb pei ok Pailos mułum konu ełe, kanik ninjing.

“Ok nim etin ol, ei ni pe yi enjii!” pa ninjing. ⁹Pe Pailos ek nipi orung kindim, “Enim Jura wumb na enim king ei en enim ngumbii min?” ¹⁰Pe eim yi piim, “Kułmał kałiłmin wumb Jiisas kin noman kis sek, kos ełe tu wumun,” ni piim. ¹¹Ba kułmał kałiłmin wumb owundu wumb paki tok nengin wumb yi ninjing, “Nim Barapas kindan wumb mołmun konu wangli!” pa ninjing. ¹²Pe Pailos ek nga nipi wumb ngum, “Pe enim Jura wumb nge king enim niłmin wu ei kin, nipe ol endi ermbii?” pa nim. ¹³Wumb wii nga tu wunjung, “Eim ond peri ełe nil tei!” pa ninjing. ¹⁴Pe Pailos ek nipi wumb ngum, “Nimbił erang? Nipe ol kis endi eim erim?” Ba wumb ek nik nga wii tunjung, “Eim ond peri ełe nil tol!” pa ninjing. ¹⁵Yi mił, pe Pailos wumb ek taki taki nipi, ka piingii ni piipi kin wumb ngum. Pe eim yi mił erim ei Barapas sipi, wumb kin kindang pum. Jiisas sipi, opu orung wumb mulnjung konu ełe ngum. Ngang kin, opu wumb ond peri ełe eim nil tumun, ni keprii tok sipnjing.

Opu Wumb Jiisas Kin Ek Buł Morung Ninjing

(Masyu 27:27-31, Jon 19:2-3)

¹⁶Pe opu wumb Jiisas sik, orung sipik tep ełmin owundu wu nge ngii konu ełe tuk sipnjing. Sipik kin, opu wumb kopur wii tangin kin, pei onjung. ¹⁷Nga opu wumb Jiisas konduk kundii endi kindnjing. Nga opu wumb peng kon endi kan gał mułum endi sik enjing, peng kon ei Jiisas peng ełe pendnjing. ¹⁸Pe Jiisas tungii pendik yi ninjing, “O Jura wumb ei nge King,” pa ninjing. ¹⁹Nga opu wumb goł mił epi endi sik, Jiisas peng ełe keprii tunjung. Pe wumb eim jipambił tunjung. Pe en enim eim kin men tok kend tok mani molk kin, ka wii piinjing. ²⁰Piik kin, pe Jiisas kin ek ngok poru nik, Jiisas konduk kundii si kindik, nga Jiisas eim konduk nga eim kin kindnjing. Kindik kin, pe Jiisas sipik, ond peri ełe tungii nge sipnjing.

Jiisas Ond Peri Ełe Nil Tunjung

(Masyu 27:32-44, Luk 23:26-43, Jon 19:17-27)

²¹Nga wu endi Saimon, Sairiin konu ełe orung opu, kangi wu Aleksandir kin Rupus tał nge arim, opu konu owundu ełe tuk bii, ni om. Opu kin, pe opu wumb ek dinga yi ninjing, “Nim Jiisas ond peri ko wunjii!” pa ninjing. ²²Nga wumb Jiisas sipik, konu endi tor sipnjing konu ei embe Golkasa. Sinim embe ei ak topun yi ninmin, “Konu wumb peng embił konu.” ²³Nga wumb kopur Jiisas wain kin ond mong kindnjing epi ei Jiisas ngungii nge tu wunjung; ba Jiisas ei epi nunerim. ²⁴Pe opu wumb Jiisas ond peri ełe nil tunjung. Pe eim konduk ni epi ei opu wumb en enim mok tok sinjing. Pe opu ond wumb ku kembis mił epi ei kinjmał erik kin konduk ei singin nik enjing. Epi ombu ni simba nge nik enjing. ²⁵Pe kunum eni angil orung nga kapił kapił kupiiring, eim ond peri ełe sik tonu kindnjing. ²⁶Pe tonu embe pulnjung, eim kos enjing

mił embe yi mił pulnjung, “Jura Wumb King,” ninjing. ²⁷Nga Jiisas pim konu ełe mandi wu tał ond peri ełe pinjingił. Wu tał opu erkił kin epi waning sikil ełmbił. Wu endi Jiisas angil tunding tonu kindik, nil tunjung. Nga endi sik, Jiisas angil taring tonu kindik nil tunjung. ²⁸(Pe Gos ek ok pulk mił keimi tor onum. Ek ei yi mił ninim, “Enim wumb kis kin mułum ni kenjing.”) ²⁹Pe wumb ok puk erik, eim kin ek kis nik ngunjung. Wumb peng ak mak erik yi ninjing, “Nim wu men ngii top kis erpi, nga kunum tekliki nga tekmbii,” nin wu. ³⁰“Pe ninim paki to! Tokun, nim ond peri ełe si kindkin, mani wa!” ³¹Yi mił ku, wumb kułmał kałiłmin wumb kin, wumb mon tołmun wumb kin, ek kis nik Jiisas ngunjung ku. Pe wumb en enim ek nik piinjing, “Eim wumb eipi kin paki tum, ba ei eim kaplı paki tunermba! ³²Kaplı, Gos kindim wu Krai ei Esrel wumb king, eim ond peri ełe si kindkin, mani wanglı! Wang kin, sin kanpin, pii gii nimin wu ei wumb paki tumbii ni orum ni kenmin,” pa ninjing. Wu tał Jiisas kin ouni nil tunjung, wu tał yi ku ek nikił Jiisas ngunjunguł.

Jiisas Kułum Poru Nim

(Masyu 27:45-56, Luk 23:44-49, Jon 19:28-30)

³³Nga tinga konu beli pałim kunum ei, mei konu orung orung pei emii pim. Emii pepi pang, konu pou neng konu eni tekliki erim. ³⁴Pe pou neng konu eni tekliki erang kin, Jiisas wii dinga tum. “Eloi, Eloi, Lama Sambaksanii.” Sinim ek ei ak topun yi nimin, “Na Gos! Na Gos! Nim na nimbił erang na si kindin?” ³⁵Pe wumb kopur mandi mulnjung wumb ek ei piinjing. Piik ek yi ninjing, “Piyei! Wu Elainja ni wii tonum,” pa ninjing. ³⁶Pe wu endi sikir pupu, ep noł epi endi sipi noł wain ełe tuk kindim, epi kumbii ełim epi ei sipi, Jiisas ngum. Pe wu ei yi nim, “Sinim tep er mołpun kinamin, pe Elainja opu, Jiisas ond peri ełe sipi mani simba min?” ³⁷Nga Jiisas eim dinga wii topu kin, eim kułum.

³⁸Pe alap owundu endi men ngii ełe pim, ei tonu piltan topu, mer mani tor pupu topu, orung orung pum. ³⁹Pe opu ełmin wumb tep ełim wu, Jiisas pim konu mandi opu angpi kenim ni Jiisas kułmba mił yi erim. Pe eim ek nim, “Keimi mendpił, wu ei Gos kingam,” pa nim. ⁴⁰Nga amb kopur mulnjung ei turii mił yi angk, kanik mulnjung. Molk kin, tuk endi mułum ei, Mariya Makandala mułum, nga endi Mariya Jeims mam ekii kin Josis, pe endi Salom mułum. ⁴¹Kumb ok Jiisas Galilii konu multum kunum ełe, amb ombu eim kin ekii sik eim paki tołmun. Pe amb pei eipi mulnjung konu ei, en enim Jiisas kin Jerusalem konu ełe onjung.

Jiisas Tukpu Ełe Pendnjing

(Masyu 27:57-61, Luk 23:50-56, Jon 19:38-42)

⁴²⁻⁴³Nga kunum pou neng, Josep Arimasiya konu ełe mołpu om. “Eim kos piilim wu num, ka wii mołum,” pa niłmin. Eim yi ku, Gos kunum tep

ermba omba nipi, kui erpi moʔuʔum. Pe yi miʔ, Josep eim ngii ʔe nirik pupu, Pailos kumb ʔe engim. Pe eim mund mong kulerim mon! “Pe na Jiisas ngenj simbiʔ ond,” pa nipi pum. ⁴⁴Pe Pailos noman embin top piim. Pe opu ʔimin wu endi kii sim, “Eim kuʔum poru nim min?” ⁴⁵Eim opu wumb tep ʔim wu ek piipi poru nipi om. Opu, Josep kin ek nim, “Eim ngenj ei kapli sinjiʔ,” pa nim. ⁴⁶Josep eim alap kuru endi top erim. Pe eim Jiisas ngenj sipi mani tu wum. Pe eim alap kuru sipi, Jiisas ngenj ʔe kum tum. Pe sipipi, komung endi tukpu sim, konu ʔe mani kindim. Pe tukpu sinjing, ei ku tukpu owundu pendnjing. Pe Josep eim ku endi sipi, tukpu ʔe pandi tum. ⁴⁷Nga Amb Mariya Makandala kin Mariya endi Josis mam, amb taʔ kan mulnjunguʔ. Pe tukpu ʔe Josep Jiisas sipi mani kindpi kankiʔ mulnjunguʔ.

Jiisas Angpi Konj Tonu Pum

(Masyu 28:1-8, Luk 24:1-12, Jon 20:1-10)

16 ¹Nga kor kunum pupu poru neng kin, Mariya Makandala kin amb Mariya Jeims mam kin Salom, en enim kopung ni epi muru ka tum epi ei top enjing. Erik, sipik Jiisas nenj kopung erngii nge sipnjing. ²Kor niʔmin kunum ei opu pang kin, kupiiring eni tang, wumb en enim wumb tukpu konu ʔe punjung. ³Puk kin, en enim ek yi ninjing, “Wumb nii opu, ku owundu ei sipi ak tang, sinim wumb tukpu konu nirik bin,” pa ninjing. ⁴Pe en enim kenjing ni, ku owundu tukpu ʔe pim ni pinerim mon! Wu endi ku ei sipi, ak topu kindim pim. Pe ku ei ku owundu wii muʔum. ⁵Nga wumb tukpu ʔe tuk punjung. Puk kin kenjing ni, wu kangi wu endi angiiʔ tundung orung muʔum. Muʔum wu, eim konduk kuru olt endi kindim wu ei kanik, puku sinjing. ⁶Pe wu ei ek nipi ngum, “Enim puku sinenei! Enim Jiisas Nasares konu ʔe wu ei enim kuruk onmun, wumb eim sik, ond peri ʔe nil tunjung. Ba pe eim angpi nga konj pum. Pupu kin, eim ya ʔe mulaʔim. Kinei! Eim pendnjing konu ʔe kinei! ⁷Ba enim puk, eim ekii siʔmin wumb kanik ningii! Pe Piisa kanik ningii ku! ‘Jiisas eim ok Galilii konu ʔe ok pum, yi miʔ eim ek nipi ngurum. Enim eim keningii,’ ” pa nim. ⁸Nga amb ombu nga sikir tor punjung. Puk kin, en enim tukpu ei si kindik, tungu punjung. Puk kin, en enim mund mong tang, en enim noman tuk ʔe miʔ pinerim. Pe en enim wu endi kin ek tingnenjing. Nimbiiʔ erang, en enim mund mong tum.

Mariya Makandala Eim Jiisas Kenim

(Masyu 28:9-10, Jon 20:11-18)

⁹Kupiiring ok mendpiʔ kunum kumna, Jiisas eim angpi nga tonu pum. Pe eim opu Mariya Makandala muʔum konu ʔe pum. Amb ei ok, Jiisas gui kis angiiʔ orung nga taʔ to tor kindim. ¹⁰Pe Mariya eim pupu, wumb ok Jiisas ekii siʔmin wu ombu kanpi nim. Pe wu ombu noman embin

erang, ke nik mulnjung. ¹¹Pe Mariya ek nipi wu ombu ngum, “Jiisas eim konj mułum, na kenj,” pa nim. Pe amb ei ek piik ek nim, ek ei pii gii ninenjing, mon!

Jiisas Nge Ekii Siłmbił Wu Tał Jiisas Emeiyas Andłam Ełe Kenjngił.

(Luk 24:13-35)

¹²Pe ekii se, Jiisas ekii siłmbił wu tał konu ełe si kindkił, tor punjnguł. Pe Jiisas wu eipi mił, wu tał onjnguł konu ełe tor om. ¹³Pe Jiisas ekii siłmbił wu tał nga orung pukuł. Jiisas ekii siłmin wu kopur mulnjung konu ełe kan ninjngił, ba wu ombu wu tał ek ei pii gii ninenjing.

Pe Jiisas Ekii Siłmin Wumb Eim Nge Kongun Ngum

(Masyu 28:16-20, Luk 24:36-49, Jon 20:19-23, Aposel 1:6-8)

¹⁴Nga ekii se, Jiisas ekii siłmin wumb engki nga endeim molk, kuni nok kin, Jiisas mulnjung konu ełe tonu om. Jiisas ek dinga yi nim, “Enim pii gii dinga pinałim,” pa nim. “Pe en enim noman pirek ninim. Nimbił erang enim piinenjing? Wumb kopur kanik ninjing ba, ei pii gii ninenjing.” ¹⁵Jiisas ek dinga nipi eim ekii siłmin wumb ngum, “Enim pei konu owundu orung orung pei ełe puk, na ek ka ningii. ¹⁶Wumb kopur pii gii nik, noł pinjing kin, Gos eim paki topu sipi orung simba. Ba wu ombu pii gii ninenjing kin, kos owundu omba kunum ei eim oł embin tui eim kin tonu omba. ¹⁷Nga wumb kombur Gos kin pii gii ninjing kin, Gos eim jep oł er sipi, peni ełe kindmba. Yi mił, na embe ełe ek nik gui kis ei to tor kindik si kindngii,” pa nim. “Pe wumb ek ei endi mił ningii. ¹⁸Wumb ombu ka wembii angii ełe embiłngii, wembii ei wumb tołum epi ei enim tunermba. Wumb kombur to kondułum epi tumba ei kulerngii. Wumb endi kis ermba piingii, ei enim ngenj ełe embiłngii. Embiłangan kin, wumb ening tumba ei poru nimba,” pa nim.

Jiisas Gos Eim Epin Konu Ełe Tonu Sim

(Luk 24:50-53, Aposel 1:9-11)

¹⁹Yi mił, pe Jiisas Owundu ek nipi poru neng kin, Gos ei epin konu ełe tonu sim. Pe Jiisas Gos angii tunding orung mołum. ²⁰Pe Jiisas ekii siłmin wumb ei punjung. Puk kin, Gos nge ek ka ei konu orung orung wumb pei kanik nik ngunjung. Nga Owundu en enim kin ouni kongun er endim. Nga en enim ek nik jep oł enjing ei, Owundu eim er dinga kindim ku.